

Додаток І. Лист про наміри

7139/0/2-25 від 21.03.2025

Пані Крісталіні Георгієвій
Директорці-розпорядниці
Міжнародного валютного фонду
Вашингтон, Округ Колумбія, 20431
США

___ березня 2025 року

Шановна пані Георгієва!

1. За три роки після початку незаконного і невиправданого повномасштабного вторгнення росії в нашу країну війна продовжує спричиняти величезні людські, соціальні та економічні втрати. Ми разом з нашим союзниками націлені на досягнення тривалого і справедливого миру, який забезпечить нашу безпеку, остаточно покладе край російській війні і дасть можливість нашому народу почати повернення до нормального життя. На жаль, атаки все ще продовжуються, що призводить до тяжких наслідків: великої кількості жертв серед цивільного населення, понад чверть населення була змушена покинути свої домівки, а пошкодження інфраструктури є значними і продовжують зростати, що має серйозні довгострокові наслідки для нашого населення. Згідно з нещодавно оновленим звітом «Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення» (*Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA-4)*) за лютий 2025 року, прямі та задокументовані збитки оцінюються у 176 мільярдів доларів США, а потреби на відбудову та модернізацію впродовж наступного десятиріччя оцінюються на рівні 524 мільярди доларів США, і ці потреби зростають з кожним днем, поки триває війна. Попри ці труднощі наш народ продовжує демонструвати мужність, рішучість і стійкість у той час, як макроекономічну, фінансову та зовнішню стабільність було збережено завдяки вмілій політиці та зовнішній підтримці.

2. Наші високі і стабільні результати виконання програми, фінансованої в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF), чітко продемонстрували нашу здатність впроваджувати здорову економічну політику, незважаючи на такі складні обставини. Однак ми продовжуємо стикатися з великими ризиками в умовах надзвичайно високої невизначеності через війну. Саме тому наша програма, що підтримується МВФ, разом із значними офіційними фінансовими запевненнями, забезпечує критично важливий фінансовий пакет у розмірі 148,8 мільярдів доларів США на період дії програми. У зв'язку з цим ми особливо вдячні нашим партнерам за їхні зусилля, спрямовані на реалізацію кредитної ініціативи для України «Надзвичайне прискорення надходжень» (Extraordinary Revenue Acceleration Loan Initiative - ERA) на суму 50 мільярдів доларів США.

3. Метою нашої програми за підтримки МВФ залишається відновлення фінансової та боргової стійкості на майбутню перспективу, а також середньострокової життєздатності. Вона також спрямована на сприяння тривалому зростанню в контексті післявоєнної відбудови та нашої мети – членства в ЄС, до якого ми зробили вирішальний крок з початком переговорів

про вступ 25 червня 2024 року. Наша програма за підтримки МВФ покликана вирішити проблеми платіжного балансу та відновити середньострокову зовнішню життєздатність не лише за базового, а й за несприятливого сценарію. Ми залишаємося відданими проведенню амбітних реформ та реалізації рішучої політики з метою підтримання макроекономічної стабільності та досягнення кращих економічних результатів, навіть в умовах продовження війни. В оновленій редакції Меморандуму про економічну та фінансову політику (МЕФП), що додається, детально викладено економічну програму, яку ми будемо реалізовувати за підтримки МВФ та інших міжнародних партнерів.

4. З огляду на надзвичайно високу невизначеність, нашими цілями в рамках програми залишаються, по-перше, збереження макроекономічної та фінансової стабільності в умовах триваючої війни, з одночасною підготовкою підґрунтя для потужного післявоєнного відновлення. Ми залишаємося зосередженими на відновленні стабільності та проведенні ремонтних робіт на об'єктах життєво важливої інфраструктури, зокрема, в енергетичному секторі, який постраждав від неодноразових атак. Незважаючи на незаконну війну росії, ми продовжуємо впроваджувати широкомасштабні структурні реформи, що охоплюють державні фінанси, фінансовий сектор, монетарну та валютно-курсову політику, урядування, боротьбу з корупцією та енергетичний сектор. Очікується, що ці зусилля закладуть основу для забезпечення надійних перспектив після завершення війни, коли ми продовжимо поглиблювати наші структурні реформи та імплементувати додаткові реформи у царині макроекономічної політики. Це допоможе відновити середньострокову зовнішню життєздатність, підтримати відбудову, сприяти потужному довгостроковому зростанню та прискорити наш прогрес на шляху до вступу в ЄС.

5. Для цього Сьомого перегляду в рамках Програми EFF ми виконали всі кількісні критерії ефективності (ККЕ), як ті, що були встановлені на кінець грудня 2024 року, так і ті, що діють на постійній основі; ми також досягнули всіх індикативних цілей (ІЦ). Ми просимо внести зміни до ККЕ нижньої межі чистих міжнародних резервів на усі контрольні дати 2025 року, щоб відобразити графік виплат для фінансування ERA, який передбачає більшість виплат на початку періоду. Цей запит відображає наше зобов'язання використовувати ці потоки виважено та відповідно до параметрів програми. Він також відображає те, що нашою метою є збереження зовнішньої стійкості та підтримання адекватних буферів в умовах підвищених ризиків у короткостроковій перспективі.

6. Ми продовжуємо прагнути до впровадження ключових заходів політики та структурних реформ в рамках програми, як зазначено в Таблиці 2 МЕФП. З цією метою ми виконали такі структурні маяки, встановлені на період з кінця грудня 2024 року по кінець лютого 2025 року: (i) підготовка рамкової програми фінансового оздоровлення банків; (ii) впровадження методології оцінки наглядових ризиків; (iii) затвердження зміни до бюджетного кодексу у відповідності до плану заходів з управління публічними інвестиціями (УПІ); та (iv) затвердження Кабміном методологічної бази, що лежить в основі процесу УПІ. Крім того, ми дотримувалися постійного структурного маяка щодо банківської системи. Хоча ми не змогли виконати структурний маяк, встановлений на кінець грудня, щодо введення в дію закону про створення спеціалізованого

адміністративного суду, Парламент прийняв цю реформу із запізненням. На жаль, ми не змогли дотриматись термінів імплементації комплексної операційної стратегії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), включно з ініціюванням проведення незалежної оцінки відповідності. Також ми не змогли виконати структурні маяки, встановлені на кінець грудня 2024 року та кінець лютого 2025 року, щодо змін до Кримінального процесуального кодексу, призначення нового керівника Бюро економічної безпеки України (БЕБ) та зовнішнього аудиту Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) - ми пропонуємо перенести всі три маяки на кінець липня 2025 року. Оскільки для розробки та подання законопроєкту щодо ризиків критично важливих третіх сторін потрібен додатковий час, ми також просимо перенести дату виконання цього маяка з кінця травня на кінець вересня 2025 року. Нарешті, в якості попереднього заходу для цього перегляду, ми ввели в дію закон № 11090, прийнятий Парламентом, щоб привести акцизні податки на тютюнові вироби у відповідність до директив ЄС.

7. Ми продовжуємо впроваджувати широкомасштабні реформи, і як демонстрацію відданості виконанню цього зобов'язання ми пропонуємо чотири додаткові структурні маяки: (i) завершення незалежної перевірки НКЦПФР на відповідність вимогами щодо бездоганної ділової репутації та професійної придатності до кінця червня 2025 року; (ii) перегляд процесів відбору та призначення членів наглядових рад державних підприємств та прийняття відповідних змін до підзаконних актів КМУ до серпня 2025 року (iii) розробка операційного плану впровадження оновленої ІТ-стратегії Мінфіну до кінця вересня 2025 року; та (iv) ухвалення секторальних стратегій відповідно до нових підходів до управління публічними інвестиціями до кінця грудня 2025 року.

8. Наші міжнародні партнери запевнили нас у своїй подальшій підтримці, щоб допомогти забезпечити відновлення боргової стійкості та фінансування програми у повному обсязі. У рамках наших зусиль з відновлення боргової стійкості, у березні 2023 року ми оголосили про намір провести роботу щодо нашого зовнішнього державного боргу відповідно до параметрів Програми. Після успішного завершення обміну непогашених облігацій уряду та Укравтодору у серпні 2024 року, ми досягаємо прогресу щодо інших елементів стратегії реструктуризації боргу. У разі погіршення макроекономічних та боргових перспектив ми також зобов'язуємося вжити подальших заходів щодо врегулювання зовнішнього комерційного боргу, необхідних для відновлення боргової стійкості відповідно до програмних параметрів. Очікується, що такий перегляд відбудеться після того, як надзвичайно висока невизначеність знизиться, або найпізніше — під час передостаннього перегляду програми. У світлі спільних обговорень, які ми проводимо з нашими кредиторами ми просимо завершити перегляд фінансових гарантій.

9. Враховуючи наше успішне виконання програмних цілей на кінець грудня 2024 року, виконання структурних маяків, а також наші тверді політичні зобов'язання на майбутній період, ми просимо завершити Сьомий перегляд і виділити кошти в сумі 300,47 млн СПЗ (14,9% квоти), які будуть спрямовані на підтримку бюджету. Ми також просимо перенести закупівлі за програмою на 2025-2026 роки, щоб краще узгодити їх з потребами нашого платіжного балансу. Меморандум про взаєморозуміння укладений між Національним банком України

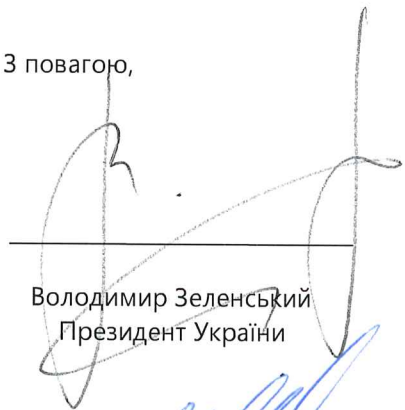
(НБУ) та Міністерством фінансів України (Мінфін) регулює механізм обслуговування зобов'язань Уряду перед МВФ з боку НБУ від імені Мінфіну.

10. На наше переконання, заходи політики, викладені в МЕФП, що додається, є адекватними для досягнення цілей Програми, як за базового сценарію, так і в разі несприятливого сценарію. Беручи до уваги, що ці сценарії характеризуються надзвичайно високим рівнем невизначеності, ми налаштовані продовжувати адаптувати нашу політику до зміни умов. Згідно з політикою МВФ щодо проведення консультацій, ми консультуватимемося з МВФ щодо вживання таких заходів, а також перед тим, як вносити будь-які зміни до заходів політики, передбачених МЕФП. Ми будемо утримуватися від будь-яких заходів політики, які не відповідають цілям програми та нашим зобов'язанням, викладеним у МЕФП.

11. Ми продовжимо надавати співробітникам МВФ дані та інформацію, необхідні для моніторингу виконання програми, в тому числі шляхом дотримання вимог щодо надання даних, описаних у Технічному меморандумі про взаєморозуміння (ТМВ), що додається.

12. Відповідно до нашого прагнення до прозорості, ми погоджуємося на публікацію МВФ цього листа, МЕФП, ТМВ та супровідних документів Ради Виконавчих директорів.

З повагою,



Володимир Зеленський
Президент України



Сергій Марченко
Міністр фінансів України



Денис Шмигаль
Прем'єр-міністр України



Андрій Пишний
Голова Національного банку України

Додаток I. Меморандум про економічну та фінансову політику

I. Передумови, останні економічні події та прогнози

Контекст

1. Через три роки після початку війни неспровоковане, незаконне і невиправдане вторгнення росії в нашу країну продовжує спричиняти величезні людські, соціальні та економічні втрати. Останні події віщують початок мирних переговорів, і ми готові розпочати переговори для досягнення тривалого і справедливого миру, який забезпечить нашу безпеку, покладе край російській війні і дасть можливість населенню почати повернення до нормального життя. На жаль, допоки таких домовленостей не досягнуто, кількість жертв серед цивільного населення продовжує зростати, близько чверті усього населення було змушене покинути свої домівки, а ракетні удари продовжуються по всій країні, зокрема руйнівні атаки на нашу енергетичну інфраструктуру і далі тривають. Незважаючи на всі руйнування, страждання та виклики, наш народ продовжує демонструвати надзвичайні мужність і стійкість, а макроекономічну, фінансову та зовнішню стабільність вдалося зберегти. Тим не менш, ми продовжуємо стикатися з серйозними проблемами: дефіцит бюджету залишається дуже значним, що викликає великі потреби у зовнішньому та внутрішньому фінансуванні, а необхідність захисту основних функцій держави в умовах жорстких фінансових обмежень змушує нас іти на складні політичні компроміси.

2. Програма в рамках Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility - EFF) забезпечує надійний якір для нашої економічної політики, і ми продовжуємо демонструвати високі показники в рамках цієї програми. Механізм допоміг мобілізувати пакет зовнішнього фінансування від наших міжнародних партнерів, загальний обсяг якого зараз становить 148,8 млрд доларів США на період дії програми (2023Q2–27Q1). У ці надскладні часи зазначена програма створила можливість підвищити передбачуваність нашого макроекономічного управління, а також залишається ключовим якорем для нашої нинішньої економічної політики та рамкою підготовки до повоєнного відновлення та відбудови. Ми і надалі зобов'язуємося дотримуватись визначених програмою цілей, і підтвердженням цьому є наше впевнене впровадження макроекономічних та структурних реформ, продемонстроване дотепер. Регулярні надходження зовнішнього фінансування підкреслюють відданість наших міжнародних партнерів нашій стабільності, реформам та відновленню.

3. Незважаючи на війну, що триває, ми залишаємося відданими здоровій політиці, яка підтримує макроекономічну та фінансову стабільність. Наші зовнішні партнери також надали запевнення, що будуть доступні належні ресурси, які допоможуть профінансувати наш бюджет і задовольнити наші все ще значні потреби у зовнішньому фінансуванні. У зв'язку з цим ми особливо вдячні ЄС та нашим двостороннім партнерам із Групи семи за фіналізацію

домовленостей щодо виділення фінансування в розмірі приблизно 50 млрд доларів США, забезпеченого в рамках кредитної ініціативи для України «Надзвичайне прискорення надходжень» (ERA). Це фінансування, виділення якого вже розпочато, допоможе задовольнити наші значні потреби у фінансуванні на умовах, що відповідають меті програми з відновлення боргової стійкості.

4. Офіційний початок переговорів про вступ України до ЄС у червні 2024 року став історичною віхою, яка закладає основу для нашого євроінтеграційного шляху та сприяє зміцненню перспектив стабільності та довгострокового зростання. Реформи, спрямовані на вступ до ЄС, зміцнять нашу економіку та інституції, оскільки вони є вкрай важливими для створення умов для збільшення інвестицій та зростання в майбутньому. Наш статус як країни - кандидата на вступ до ЄС передбачає, що вибір регуляторного режиму, визначеного законодавством ЄС, окреслить рамки нашого процесу відновлення та відбудови. Поступова інтеграція до внутрішнього європейського ринку має збільшити обсяги торгівлі та стимулювати передачу технологій в українську економіку, сприяючи відновленню. У 2024–2027 роках План України та інструмент Ukraine Facility загальним обсягом 50 млрд євро разом із фінансуванням ERA забезпечать критично важливу підтримку потреб нашого бюджету, зусиль з відновлення, відбудови та модернізації на нашому шляху до членства в ЄС.

Економічний прогноз

5. Економічна активність залишалася стійкою у 2024 році, незважаючи на напругу на енергетичному ринку та ринку праці, а у 2025 році економіка продовжить відновлюватися, незважаючи на те, що війна росії триває, а дефіцит енергоресурсів зменшуватиметься.

- Зростання у 2024 році оцінюється на рівні 3,5% завдяки нашим зусиллям з відновлення пошкодженої енергетичної інфраструктури, стійкій довірі бізнесу та споживачів, а також значним державним витратам.
- Очікується, що зростання становитиме від 2 до 3%, у 2025 році, що відображає, з одного боку, подальшу стабілізацію енергетичної ситуації, більший врожай, ніж у 2024 році, та м'яку фіскальну політику, а з іншого – дію несприятливих факторів, пов'язаних з проблемами на ринку праці, зменшення видобутку газу через пошкодження інфраструктури, та закриттям вугільної шахти біля Покровська.
- Інфляція зросла швидше, ніж очікувалося, сягнувши 12,9 % р/р у січні 2025 року через тривалий тиск з боку цін на продукти харчування, енергоносії та робочу силу, а також перенесення наслідків девальвації. Очікується, що інфляція уповільниться до 9 відсотків до кінця 2025 року. Це уповільнення стане результатом достатньої за жорсткістю реакції монетарної політики, стрімкого уповільнення продовольчої та енергетичної інфляції внаслідок більшого врожаю, стабільнішої енергетичної ситуації та вичерпання несприятливих ефектів бази порівняння, які зумовлюватимуть вищу інфляцію в першій половині року.

- У 2024 році дефіцит поточного рахунку без урахування грантів сягнув 24,7 млрд доларів США (зрісши з 21,3 млрд доларів США у 2023 році), і, очікується, що у 2025 році він і надалі розширюватиметься до 34,3 млрд доларів США переважно через зростання потреби в імпорті. Прогнозується, що за підтримки виділенням більшої частини фінансування ERA на початку його періоду, валові резерви сягнуть 56,8 млрд доларів США на кінець року, або 127.3% за показником АРА.
- Після знецінення кумулятивно на 15 відсотків до кінця грудня 2024 року з моменту переходу до режиму керованої гнучкості, гривня залишалася загалом стабільною протягом останніх місяців. Валютні інтервенції залишаються значними для покриття структурного дефіциту на фоні зростання чистого попиту на іноземну валюту приватного сектора (водночас покриваючи структурний надлишок валюти державного сектора). Спред між офіційним та готівковим курсами залишався невеликим.
- Зростання кредитування продовжує відновлюватися, чому головним чином сприяють покращення ділової активності, інструменти кредитних гарантій та зниження відсоткових ставок раніше у 2024 році. Роль державної підтримки у кредитуванні бізнесу (програма 5-7-9) знизилася, в той час як в іпотечному кредитуванні продовжує домінувати програма субсидій (єОселя). Загальний обсяг непрацюючих кредитів продовжує зменшуватися, тоді як рівень дефолтів за кредитами знижується і наближається до довоєнного рівня. Банківська система залишається прибутковою та високоліквідною на фоні все ще стрімкого зростання депозитів.

6. Економіка може відновитися швидше, особливо якщо справедлива мирна угода забезпечить швидке і тривале поліпшення ситуації з безпекою. Навіть на ранніх етапах мирного врегулювання економічні показники можуть перевершити очікування, якщо дозволять умови безпеки, а ключові «вузькі місця» швидше зникнуть завдяки постійному поверненню мігрантів, покращенню настроїв, вирішенню проблем з постачанням, пов'язаних з війною, та більш стабільному доступу до морських портів та інших шляхів постачання. Крім того, наші зусилля щодо критично важливих проєктів з відновлення та ремонту також сприятимуть як більш потужному зростанню, так і швидшому прогресу в запланованому реформуванні енергетичного сектору. У середньостроковій перспективі наше економічне зростання може бути прискорене завдяки рішучому впровадженню структурних реформ, у тому числі в контексті інтеграції до ЄС, значним інвестиціям для просування відбудови та економічної трансформації, включаючи за рахунок притоку приватних інвестицій або підтримки з боку офіційних партнерів з розвитку, та/або ще швидшому поверненню мігрантів.

7. Незважаючи на стійке зростання протягом останнього часу, залишаються ризики недовиконання прогнозу на тлі надзвичайно високої невизначеності. Безпеківі ризики можуть зберігатися довше, ніж очікується, що чинитиме тиск на нашу фіскальну позицію та призведе до виникнення додаткових потреб у фінансуванні. Триваліша або інтенсивніша війна негативно вплине на настрої компаній та домогосподарств, а також на курсові та інфляційні очікування, перешкоджатиме поверненню мігрантів, поглибить диспропорції на ринку праці, затримає приватні інвестиції, і все це уповільнюватиме зростання. Можуть суттєво

перериватися експортні транзитні маршрути, може бути завдано подальшої масштабної шкоди енергетичній інфраструктурі, або можуть повторитися перебої в ланцюгах поставок, що вплине на виробничі витрати та прибутковість підприємств. Хоча короткострокові ризики щодо зовнішнього фінансування зменшилися після нещодавніх виплат та підписання угоди про фінансування ERA, дефіцит або затримки фінансування можуть повторитися, посилюючи фінансові обмеження та вимагаючи складних компромісів у політиці. Більше того, у разі матеріалізації таких ризиків може бути важко мобілізувати необхідні додаткові обсяги внутрішнього фінансування.

II. Макроекономічна та структурна політика на 2025–2027 роки

A. Огляд

8. Кінцевою метою нашої економічної програми, яка підтримується МВФ, є відновлення фіскальної та боргової стійкості, підтримка зовнішньої та фінансової стабільності, й відновлення середньострокової зовнішньої життєздатності. Це є основою для сприяння довгостроковому зростанню в контексті післявоєнної відбудови та нашого шляху до вступу в ЄС. Наша економічна програма як і раніше зосереджена на двоетапному підході, який передбачає як збереження стабільності, так і одночасне просування пріоритетних структурних реформ з одночасним плануванням розширення та поглиблення реформ після завершення війни.

- Наразі нашу увагу зосереджено на підтримці макроекономічної, зовнішньої та фінансової стабільності, щоб зміцнити потенціал України на її шляху до перемоги. Наша програма передбачає заходи політики, спрямовані на забезпечення надійного виконання бюджету у 2025 році, що узгоджується з міцним середньостроковим бюджетним плануванням, яке визначатиме бюджетно-податкову політику та оцінку фінансових розривів. Керована гнучкість обмінного курсу посилює стійкість української економіки та валютного ринку, сприяє кращій адаптації до внутрішніх та зовнішніх шоків, а також зменшує ризики накопичення валютних дисбалансів. Цикл пом'якшення монетарної політики у 2023-2024 роках дозволив знизити вартість запозичень для уряду та приватного сектору, а наша рішуча реакція на нещодавній інфляційний тиск допомогла стабілізувати інфляційні очікування. Водночас, незважаючи на війну, ми також впроваджуємо цілеспрямовані структурні заходи, які охоплюють державні фінанси, фінансовий сектор, монетарну та валютно-курсову політику, корпоративне управління державних підприємств, боротьбу з корупцією та енергетичний сектор, з метою підготовки підґрунтя для післявоєнного зростання в Україні. Важливо, що соціальні видатки є захищеними, наскільки це можливо.
- Незважаючи на війну, що триває, ми впевнені, що програма EFF забезпечує належну основу для досягнення наших цілей щодо відновлення зовнішньої життєздатності до 2027 року. Маючи значний досвід роботи в рамках програми EFF, продемонстровану відданість впровадженню політичних реформ та постійну підтримку з боку зацікавлених сторін в

українському суспільстві та міжнародних партнерів, ми здатні протистояти новим викликам в міру їхньої появи.

- Ми продовжимо спиратися на вже досягнутий суттєвий прогрес і там, де це доцільно, змістимо фокус на більш масштабні структурні реформи, спрямовані на закріплення макроекономічної стабільності та посилену відбудову, щоб сприяти економічному зростанню і, таким чином, допомогти відновленню зовнішньої життєздатності в середньостроковій перспективі. Коли дозволять умови, ми повернемося до довоєнних засад політики. Швидкий прогрес на шляху до вступу до ЄС буде головним орієнтиром нашої політики; ми взяли на себе зобов'язання здійснити широкий спектр заходів на підтримку цього в рамках Інструменту ЄС для України та звіту про розширення ЄС.

9. Ми визнаємо аналіз, проведений експертами МВФ щодо оновленого песимістичного сценарію, і зобов'язуємося швидко вжити всіх необхідних заходів для забезпечення успіху програми та стабільної економіки.

- З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну ми неодноразово рішуче вживали заходів для реагування на потрясіння в міру їх матеріалізації, ретельно балансуєчи між необхідністю швидкого та ефективного реагування та соціальними міркуваннями. Спираючись на цей досвід, ми рішуче відреагуємо у разі потенційного негативного сценарію, з метою забезпечення ефективного функціонування державних установ, вживаючи необхідних заходів для збереження економічної та фінансової стабільності та підтримки стійкості боргу на перспективній основі. За умов реалізації оновленого песимістичного сценарію, як визначено в аналізі експертів МВФ, ми готові вжити додаткових дієвих фіскальних заходів, включаючи визначення додаткових заходів податкової політики, які можна ефективно та швидко впровадити або заходів у сфері видатків, що ґрунтуються на підвищенні ефективності. Зокрема, ми будемо керуватися Національною стратегією доходів (НСД), наріжним каменем наших зусиль, спрямованих на посилення мобілізації доходів. Паралельно ми також визначимо додаткові обсяги внутрішнього фінансування, необхідного для забезпечення швидкого закриття фінансових розривів, не ставлячи під загрозу економічну та фінансову стабільність або боргову стійкість. Ми також готові використовувати наші золотовалютні резерви, скоригувати нашу монетарну політику та провести перекалібрування заходів валютного контролю для збереження макрофінансової стабільності в разі потреби. Це дуже складні балансуєчі дії, і ми вітаємо той факт, що наші партнери готові надати додаткові фінансові ресурси, достатні для закриття фінансових розривів і збереження боргової стійкості за умов реалізації негативного сценарію; ми маємо рішучий намір виконати свою частину зобов'язань для забезпечення розподілу тягаря коригування.
- Ми однаковою мірою зосереджені на визначенні заходів політики, які зможуть допомогти нам досягти високих і стійких темпів зростання, в тому числі за допомогою сценаріїв зростання, які мотивують пріоритети реформ, спрямованих на вступ до ЄС. Наше середньо- та довгострокове зростання в повоєнний період буде вирішальною мірою залежати від каталізації високих і стійких рівнів інвестицій, підтримки притоку мігрантів,

відновлення людського капіталу та створення сприятливого бізнес-середовища, яке могло б сприяти зростанню сукупної факторної продуктивності (СФП), що допоможе наблизитися до європейських рівнів доходів. У цьому плані вирішальний вплив могло б мати створення рамкових механізмів для післявоєнної відбудови, які б дозволили нам поглинути значні офіційні ресурси, а також каталізувати приватний капітал, у тому числі прями іноземні інвестиції. Реформи, необхідні для досягнення стратегічної мети вступу до ЄС у поєднанні з поступовою інтеграцією до європейського внутрішнього ринку через Угоду про асоціацію та Угоду про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі, будуть вкрай важливими компонентами такої стратегії. Реалізація цих широкомасштабних політик та реформ вимагатиме від нас непохитної відданості протягом тривалого періоду.

В. Бюджетно-податкова політика

10. Незважаючи на величезні виклики, пов'язані з триваючою російською війною, ми вкотре продемонстрували високі показники за програмою, досягнувши всіх фіскальних цілей на кінець грудня:

- Податкові надходження склали 2 101,9 млрд грн, перевищивши цільовий рівень у 2 042,3 млрд грн (**Кількісний критерій ефективності**).
- У результаті застосування обачного підходу до виконання бюджету показник не оборонного первинного касового сальдо сектору загального державного управління склав 756,0 млрд грн (за обмінним курсом програми), що перевищує мінімальний рівень, визначений на рівні 415,4 млрд грн (**Кількісний критерій ефективності**).
- Водночас, загальне сальдо без урахування грантів становило -1 611,5 млрд грн (за обмінним курсом програми), що перевищує нижню межу, встановлену на рівні -1 801,7 млрд грн (**Індикативний цільовий показник**).
- Обсяг виданих державних гарантій склав 46,8 млрд грн (за обмінним курсом програми), що достатньо нижче скоригованого верхнього граничного рівня у 61,6 млрд грн (**Кількісний критерій ефективності**).
- Накопичена прострочена кредиторська заборгованість (внутрішня заборгованість) впала до 1,4 млрд грн, що значно нижче верхнього граничного рівня у 1,8 млрд грн (**Індикативний цільовий показник**).
- І, відображаючи наше зобов'язання забезпечити належний соціальний захист вразливих груп населення, видатки на соціальну сферу склали 601,4 млрд грн, перевищивши нижню межу у 537,8 млрд грн (**Індикативний цільовий показник**).

11. Бюджет 2025 року залишається якорем для фіскальної політики. Як це було з початку російської війни, видатки залишаються високими на рівні 5 065 млрд грн (58,0% від ВВП), що відображає необхідність забезпечення нашої оборони та незважаючи на жорстку

пріоритизацію інших видатків. Ми прогнозуємо надходження без урахування грантів на рівні 3 355 млрд грн (38,4% від ВВП) та податкові надходження на рівні 3 087 млрд грн (35,3% від ВВП), що відображає результативність податкового пакету, прийнятого наприкінці минулого року. Тим не менш, загальний дефіцит без урахування грантів, як очікується, досягне 1 710 млрд грн у 2025 році (19,6% від ВВП).

12. Зовнішня підтримка, особливо ініціатива Групи семи ERA, має важливе значення для фінансування дефіциту, і ми зобов'язуємося обачно і прозоро управляти цими ресурсами. Щодо виплат в рамках ERA, які, як ми очікуємо, досягнуть 39,4 млрд доларів США у 2025 році, ми вживатимемо заходів, щоб забезпечити їх використання відповідно до фіскальних траєкторій програми протягом періоду з 2025 року до першого кварталу 2027 року. Ми, наскільки це можливо, виділимо частину виплат в рамках ERA як попереднє фінансування дефіциту бюджету на решту періоду дії програми і підтримуватимемо достатній буфер на випадок несприятливого розвитку подій. Для цього ми будемо спиратися на відповідні правила щодо перевиконання доходів та статті Бюджетного кодексу, що стосуються лімітів попереднього фінансування. Статті Бюджетного кодексу, що стосуються лімітів видатків, допоможуть нам уникнути видаткових ризиків при виконанні бюджету 2025 року відповідно до програмних параметрів. Надалі ми переглядатимемо категорії видатків лише після консультацій з фахівцями МВФ та після визначення нових джерел фінансування або компенсуючих фіскальних заходів. І зрештою ми будемо адмініструвати ці потоки як бюджетну підтримку і забезпечимо, щоб фінансування: (i) прозоро включалося до бюджету; (ii) враховувалося в нашій казначейській звітності; (iii) виплачувалося на єдиний казначейський рахунок; і (iv) не спрямовувалося до будь-якого спеціального фонду без попереднього узгодження з країною-донором.

13. Ми визнаємо необхідність зробити власний внесок у цій сфері і забезпечимо адекватні надходження, в тому числі за допомогою додаткових заходів, якщо це буде необхідно. Ми отримуємо переваги від нещодавно ухваленого пакету податкових заходів, згаданих вище, в рамках якого було підвищено ставки військового збору та розширено сферу його застосування, запроваджено презумптивне оподаткування на автозаправних станціях, переглянуто ставку податку для небанківських фінансових установ та продовжено оподаткування непередбачуваного прибутку банків ще на один рік. Крім того, ми робимо важливі кроки для гармонізації наших акцизів на тютюнові вироби з директивами ЄС і введемо в дію закон № 11090 як **попередній захід** для цього перегляду. Незважаючи на ці зусилля, ми залишаємося дуже вразливими до шоків, і наш простір для маневру залишається обмеженим. Зважаючи на таку ситуацію, ми залишаємося готовими реагувати на бюджетні шоки - дефіцит надходжень або нові потреби у видатках - збільшенням податків. Ми продовжуємо розглядати підвищення основної ставки ПДВ як найбільш ефективне потенційне джерело додаткових надходжень на даному етапі. Таким чином, це залишається важливим елементом нашого планування на випадок непередбачуваних обставин і нашого зобов'язання проводити політику, спрямовану на збереження стабільності та відновлення фіскальної і боргової стійкості через фіскальне коригування за рахунок надходжень.

14. Щоб закріпити середньострокове бюджетне планування, ми почали роботу над Бюджетною декларацією на наступний рік. В той час як минулорічна бюджетна декларація на 2025-2027 роки стала корисним якорем для бюджетних дискусій, ми очікуємо, що майбутня бюджетна декларація, що охоплюватиме 2026–2028 роки, стане ще більш значущою. Згідно з нашими планами, вона слугуватиме важливим якорем для фіскальної політики у період післявоєнної відбудови та відновлення. Ми визнаємо важливість надійних засад середньострокової фіскальної політики, і цей документ допоможе нам спланувати критично важливі видатки на відновлення та відбудову, оборону та належний соціальний захист. Зважаючи на роль Бюджетної декларації у визначенні стратегічних пріоритетів уряду, вона також допоможе прояснити роль мобілізації внутрішніх доходів для забезпечення рішучого повернення до фіскальної та боргової стійкості. Таким чином, після консультацій з МВФ, ми підготуємо та подамо бюджетну декларацію на 2026-2028 роки вчасно та відповідно до параметрів програми (*структурний маяк, кінець червня 2025 року*).

15. Ми визнаємо, що необхідно буде завершити повернення до фіскальної та боргової стійкості шляхом досягнення первинного профіциту на рівні ½-1½ відсотка ВВП у середньостроковій перспективі після закінчення війни з росією. Ми залишаємося відданими проведенню фіскального коригування для сприяння відновленню фіскальної та боргової стійкості. Це вимагатиме постійних зусиль, спрямованих на забезпечення податкових надходжень, достатніх для задоволення повоєнних потреб у видатках (включаючи відновлення та відбудову і нові повоєнні соціальні пріоритети), а також зменшення залежності від зовнішнього фінансування, відповідно до стратегічних цілей НСД.

16. З кожним днем, поки триває війна росії, вже й так приголомшливі потреби у відновленні зростають. 25 лютого 2025 року, було опубліковано четвертий звіт «Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення» (RDNA-4). Згідно з оновленою оцінкою за період, що охоплює лютий 2022 року - грудень 2024 року, тепер прямі задокументовані збитки сягають 176 мільярдів доларів США, а загальні потреби на відбудову та модернізацію - 524 млрд доларів США. Варто зазначити, що оцінки RDNA-4 не враховують незадокументовані збитки, видобуток корисних копалин на окупованих територіях та інші фактори. Крім того, збитки та потреби зростають щодня, оскільки війна триває. Вирішення найнагальніших потреб, сконцентрованих у житловому, енергетичному, транспортному, торговельному та промисловому секторах буде життєво важливим для надання основних державних послуг, відновлення виробничого потенціалу економіки та забезпечення належного соціального захисту. Ремонт і відновлення у цих секторах також сприятиме поверненню біженців. При розгляді ініціатив у цій сфері, ми будемо стежити за тим, щоб інвестиційні проекти були пріоритетними та відібраними в рамках управління публічними інвестиціями (УПІ), вписувалися в рамки середньострокового бюджетного планування та узгоджувалися з поверненням до фіскальної та боргової стійкості. З цією метою ми також ретельно оцінюватимемо структуру фінансування і шукатимемо фінансування на дуже пільгових умовах.

С. Стратегія фінансування

17. Наша стратегія фінансування і далі зосереджена на забезпеченні своєчасного та передбачуваного зовнішнього фінансування на належних пільгових умовах. Війна та пов'язані з нею витрати передбачають великий дефіцит фінансування, який становить 148,8 млрд доларів США за базовий період дії програми. Ми продовжуємо тісно співпрацювати з нашими донорами та визначили джерела для забезпечення цієї потреби у фінансуванні:

- *Ми залишаємося дуже вдячні за суттєву підтримку бюджету з боку наших донорів:* За перші три роки повномасштабної війни ми отримали бюджетну підтримку від міжнародних партнерів на загальну суму близько 120 млрд доларів США. З початку дії програми ми отримали 78,1 млрд доларів США, з яких 3,1 млрд доларів США було виплачено впродовж періоду з січня по лютий 2025 року. До кінця року ми очікуємо отримати ще 52,3 млрд доларів США.
- *Ми маємо тверді фінансові зобов'язання на наступні 12 місяців нашої програми за підтримки МВФ:* Ми отримали гарантії фінансування на суму 45,7 мільярда доларів США (без урахування фінансування з боку МВФ) на період з квітня 2025 до березня 2026 року. Це фінансування включає внески багатосторонніх установ та офіційних двосторонніх донорів, а також частину в розмірі 31 мільярд доларів США з механізму ERA. Надання підтримки в передбачених обсягах, на передбачених умовах і в передбачені терміни буде життєво важливим для підтримання економічної та фінансової стабільності.
- *Ми маємо хороші перспективи для фінансування решти періоду дії програми:* Ключові партнери запевнили нас у своїй подальшій підтримці й після березня 2026 року, що допоможе гарантувати, що наша програма буде повністю профінансована.

18. Ми визнаємо, що фінансування бюджету та підтримання стабільності вимагатиме за потреби мобілізації ресурсів на ринку ОВДП. Завдяки масштабним зовнішнім виплатам, здійсненим цього року, ми очікуємо, що потреба у внутрішньому фінансуванні для покриття бюджетного дефіциту буде меншою, ніж торік. Тим не менш, ми продовжимо тісно взаємодіяти з внутрішнім ринком облігацій у 2025 році. Ми також будемо готові ще більше посилити зусилля, якщо це буде необхідно, протягом решти цього року. Використання бенчмарк-облігацій, які банки можуть використовувати для покриття резервних вимог, продовжує підтримувати абсорбування державних боргових цінних паперів. З початку року було випущено облігацій на суму 20 мільярдів гривень. Успішне розміщення внутрішніх боргових цінних паперів у поєднанні зі своєчасним зовнішнім фінансуванням на відповідних пільгових умовах дозволить нам виконати бюджет відповідно до плану, уникнути заборгованості та надалі уникати емісійного фінансування. Це також забезпечить фінансування бюджету у такий спосіб, який відповідатиме цілям захисту макроекономічної та фінансової стабільності, а також відновленню боргової стійкості.

19. Ми продовжимо вдосконалювати управління державним боргом. Ми забезпечимо, щоб наша стратегія управління боргом і надалі відповідала цілям програми щодо

боргової стійкості. Після реалізації поточних планів щодо вирішення питання з зовнішнім комерційним боргом (в тому числі цінних паперів з прив'язкою до ВВП) і до кінця року ми оновимо Середньострокову стратегію управління державним боргом (MTDS). Ми також зобов'язуємося посилити нашу спроможність з управління боргом, у тому числі шляхом збільшення штату та проведення тренінгів. Ми продовжимо підтримувати розвиток внутрішнього ринку державних боргових зобов'язань, в тому числі за допомогою середньострокових зусиль, спрямованих на підтримку привабливості інструментів, випущених на місцевому ринку, та диверсифікацію кола інвесторів (включаючи шляхом заохочення участі нерезидентів). Крім того, наші зусилля повинні сприяти у середньостроковій перспективі доступу до міжнародних ринків капіталу, що узгоджуватиметься із цілями забезпечення прийнятності рівня боргу, а відтак дозволить ринку облігацій відігравати активну роль у відбудові.

D. Фіскальні структурні реформи

20. Ми продовжуємо реалізацію нашої програми структурних реформ у фіскальній сфері, спрямованих на підтримку наших цілей розвитку та шляху вступу до ЄС. Ми зосередимося на таких напрямках: (i) залучення надходжень для задоволення потреб у коштах для відбудови та фінансування соціальних видатків, керуючись про цьому метою підвищення ефективності, справедливості і простоти податкової системи, через застосування власної НСД; (ii) покращення наших систем управління публічними інвестиціями та державними фінансами; (iii) реформування та зміцнення пенсійної системи та системи соціального захисту, (iv) посилення фіскальної прозорості та управління фіскальними ризиками; та (v) забезпечення фіскальної стійкості та передбачуваності бюджетної політики шляхом посилення середньострокового бюджетного планування.

Мобілізація надходжень

21. Наші зусилля, спрямовані на збільшення доходів через податкову політику та адміністративні реформи, скеровуються НСД. НСД, ухвалена в грудні 2023 року, має на меті створення справедливого та конкурентного податкового середовища для забезпечення надходжень, достатніх для досягнення наших повоєнних цілей розвитку, зберігаючи при цьому фіскальну та боргову стійкість. Стратегічні цілі включають збільшення податкових надходжень шляхом закриття існуючих можливостей для ухилення від сплати податків, підвищення рівня комплаєнсу та боротьбу з тіньовою економікою. НСД впроваджується згідно з детальними планами впровадження з конкретними графіками для реформ у царині податкового адміністрування, митниці та податкової політики. Ми будемо здійснювати ретельний моніторинг упровадження планів імплементації НСД. Для відображення прогресу реформ та забезпечення підзвітності в рамках комплексної, прозорої та уніфікованої системи звітності ми публікуватимемо щороку в березні комплексний звіт про стан справ. Ми завершуємо роботу над цього річним звітом і опублікуємо його до кінця березня 2025 року. Координаційні комітети НСД при ДМС та ДПС будуть здійснювати нагляд за впровадженням реформ. Ми продовжимо утримуватися від заходів податкової політики та адміністрування, що можуть

негативно вплинути на базу податкових надходжень, і утримуватимемося від включення нових категорій платників податків до існуючих пільгових режимів.

22. Заходи податкової політики на найближчу перспективу зосереджені на збільшенні надходжень від акцизів, гармонізації із законодавством ЄС та впорядкуванні податкових пільг. Ми вжили заходів з підвищення ставок акцизів, що є першим кроком до поступового підвищення ставок до мінімальних рівнів ЄС у середньостроковій перспективі. Відповідно до НСД, ми також плануємо більш цілеспрямовано та раціонально надавати податкові пільги, мінімізувати втрати надходжень до бюджету та уникати порушення принципів справедливості та економічної ефективності. Ми затвердили формальну методологію оцінки податкових пільг та керівні принципи, які визначатимуть (i) кількість питань, що стосуються податкових пільг, які підлягають оцінці протягом щорічного циклу, (ii) стандартизований шаблон оцінки та (iii) процес публікації основних результатів оцінки. Ми будемо поетапно впроваджувати цю методологію і поступово застосовувати її до всіх відповідних питань, спочатку до найбільш значущих податкових видатків, що призведе до регулярного циклу оцінювання всіх аспектів протягом кількох років. До кінця вересня 2025 року ми визначимо еталонну податкову систему для усіх основних податків (ППП, ПДВ, ПДФО та акцизного податку). Ми проведемо комплексну оцінку податкових видатків для публікації разом із бюджетною документацією на 2027 рік, а також будемо здійснювати регулярні розрахунки витрат на податкові видатки.

23. Протягом наступних кількох років ми здійснимо важливі реформи податкової політики, керуючись НСД, щоб задовольнити повоєнні потреби. На додаток до впорядкування податкових пільг, ми посилюватимемо мобілізацію доходів шляхом:

- (i) розробки комплексного пакету заходів на післявоєнний період для реформування оподаткування викидів вуглецю; (ii) аналізу та оцінки оподаткування видобувних галузей; та (iii) визначення принципів оподаткування віртуальних активів, узгоджених з правилами ЄС, зокрема що стосується обміну інформацією та ініціатив Глобального форуму ОЕСР. Робота в деяких з цих сфер вже розпочалася і буде підтримуватися за допомогою технічної допомоги з боку Бюджетно-податкового департаменту МВФ та інших партнерів з розвитку.
- У майбутньому, ми розглянемо реформи, спрямовані на те, щоб зробити податкову систему більш справедливою (наприклад, шляхом запровадження більш прогресивного ПДФО). Також ми плануємо провести комплексну реформу спрощеної системи оподаткування (ССО) з метою обмеження сфери застосування та можливостей для зловживань. Реформа системи спрощеного оподаткування буде спрямована на мінімізацію можливостей для середнього та великого бізнесу легально уникати сплати податків або приховувати від оподаткування обсяги реалізації товарів та послуг, у тому числі товарів нелегально ввезених чи вироблених, а також на те, щоб зробити економічно недоцільним використання системи спрощеного оподаткування для переведення правової бази трудових відносин у цивільно-правову площину. Зокрема, щонайпізніше на початку 2027 року ми почнемо впроваджувати заходи, які обмежать можливість повернення суб'єктів

господарювання до застосування ССО після переходу на загальну систему оподаткування, переглянемо підходи до визначення та індексації порогових значень для застосування ССО, а також звизимо право на застосування ССО за рахунок виключення певних видів діяльності. Однак, як зазначено у НСД, такі реформи ПДФО та ССО потребують адміністративних реформ, у тому числі щодо захисту конфіденційності податкових даних у системах ДПС, а також перегляду Мінфіном у співпраці з НБУ, за технічної допомоги МВФ та інших міжнародних партнерів, з урахуванням кращих міжнародних практик та вимог Директив ЄС, питання можливого розширення підстав для позасудового доступу податкових органів до інформації про обсяги коштів, що надходять на банківські рахунки платників податків.

- Ми розробляємо зміни до законодавства щодо запровадження вимог до звітності операторів цифрових платформ та міжнародного обміну даними відповідно до Директиви Ради ЄС DAC 7 / Типових правил звітності ОЕСР, які дозволять ДПС отримувати від операторів цифрових платформ та міжнародних органів дані про доходи фізичних осіб, які отримують доходи без реєстрації приватного підприємництва чи з використання спрощеної системи оподаткування. Це стане ефективним інструментом контролю за своєчасністю, достовірністю та повнотою декларування таких доходів та сприятиме суттєвому розширенню бази оподаткування за рахунок включення до неї фізичних осіб, доходи яких наразі не оподатковуються. Цей захід сприятиме мобілізації доходів та гармонізації податкового законодавства України із законодавством ЄС та стандартами ОЕСР, а також стане першим кроком до реформування системи оподаткування шляхом запровадження ДПС нових цифрових інструментів контролю. Ми подамо відповідні законодавчі зміни до Парламенту до кінця квітня 2025 року (**структурний маяк, кінець квітня 2025 року**).
- Як передбачено НСД, у 2025 році ми подамо законодавчі зміни до КМУ для впровадження правил боротьби з практиками ухилення від сплати податків, які враховують вимоги Директиви ЄС щодо протидії ухиленню від сплати податків та найкращі міжнародні практики запобігання ухиленню від сплати податків і забезпечують ефективний захист податкової бази від розмивання та виведення прибутку з-під оподаткування.

24. Найближчим часом зусилля з реформування Державної податкової служби (ДПС) будуть зосереджені на розбудові довіри громадськості до ДПС та розробці сучасних практик управління комплаєнс-ризиками:

- Ми опублікували результати опитування платників податків у 2024 році і, відповідно до найкращої міжнародної практики, зобов'язуємося публікувати нове опитування платників податків раз на два роки.
- Ми продовжуємо працювати над покращенням адміністрування акцизного податку, в тому числі на тютюнові вироби. З цією метою, як це передбачено в НСД, ми розробляємо у

співпраці з Міністерством цифрової трансформації систему маркування та відстеження і плануємо ввести її в дію до 1 січня 2026 року.

- З метою спрямування цифрової трансформації, необхідної для ефективного впровадження НСД, Мінфін разом з ДПС та ДМС розробить операційний план з впровадження оновленої ІТ Стратегії Мінфіну, який буде схвалено до кінця вересня 2025 року (**пропонований структурний маяк, кінець вересня 2025 року**). У фокусі операційного плану буде, зокрема, модернізація та консолідація ІТ-інфраструктури, в тому числі для ДПС та ДМС, що дозволить проводити ІТ-реформи, передбачені НСД, згідно із графіком.
- Ми вживатимемо заходів для забезпечення конфіденційності та захисту даних в системах ДПС (включаючи інформацію, отриману від платників податків та податкових агентів). Для посилення конфіденційності податкових даних в органах ДПС, ми розробили концепцію використання податковими органами деперсоніфікованих даних про платників податків (див. розділ 4.2.3 НСД), яку ми плануємо ввести в дію до кінця 2026 року, за умови забезпечення необхідного фінансування для цієї важливої реформи.
- Для вдосконалення нашого ризик-орієнтованого підходу до податкового адміністрування, ми розробили методологічний документ для впровадження системи управління податковими ризиками. Ми прийняли план покращення комплаєнсу (Загальний план покращення комплаєнсу) як комплексний документ, що охоплюватиме виявлення, оціночний аналіз та мінімізацію ризиків за основними видами податкових ризиків.
- Ми завершуємо розробку ІТ-бази для програми електронного аудиту, яка автоматично перевірятиме відповідність податкових декларацій іншим даним. Ми забезпечимо повноцінну роботу програми електронного аудиту до кінця 2025 року. Ми також дотримуємося графіку впровадження ІТ-рішення для SAF-T UA (електронний формат подання даних) для великих платників податків до кінця березня 2025 року.
- Ми також працюємо над: (i) організаційною реструктуризацією організаційної структури ДПС з принципом функціонально організованого податкового адміністрування та підтримки сучасних практик управління комплаєнс-ризиками за функціональним принципом; та (ii) підвищенням ефективності обміну інформації з іноземними компетентними органами.

25. У найближчій перспективі зусилля з реформування Державної митної служби (ДМС) зосереджені на сферах, критично важливих для зниження корупційних ризиків та посилення спроможності боротися з шахрайством:

- Після ухвалення законодавства про криміналізацію митного шахрайства у великих розмірах та контрабанди, ми також подали законодавство щодо модернізації системи адміністративної відповідальності за порушення митних правил, яке має бути ухвалене до кінця березня 2025 року.

- Ми також активізували зусилля з удосконалення управління комплаєнс-ризиками, в тому числі за допомогою автоматичної системи управління ризиками та значного розширення програми авторизованих економічних операторів (АЕО) з одного учасника наприкінці 2023 року до 83 у лютому 2025 року. Ми забезпечимо постійне збільшення кількості учасників програми, докладаючи всіх зусиль для збереження її цілісності. Ми запровадили методологію вибіркової перевірки, щоб встановити базовий показник комплаєнс-ризиків та оцінити обґрунтованість існуючих критеріїв ризику.
- Ми швидко рухаємося до запровадження нещодавно прийнятого Митного кодексу з ключовими реформами, спрямованими на спрощення процедур, створення засад для звільнення на підставі перевірки на добросовісність та періодичної переатестації, атестації працівників центрального апарату та усіх працівників, створення дисциплінарного комітету, уможливлення найму на роботу на контрактній основі, заборону повторного прийняття на роботу персоналу, звільненого за порушення етики, а також узгодження національного митного законодавства з правилами ЄС до 2027 року. Додаткові реформи включають надання митним органам статусу правоохоронних органів та централізацію митних інформаційних технологій та інфраструктури до середини 2026 року. Ми забезпечимо, щоб Мінфін продовжував здійснювати ефективне керівництво та нагляд за реформами в митній сфері, а також щоб Мінфін затверджував будь-які пропозиції перед поданням на розгляд КМУ. Це допоможе підтримувати послідовний, фінансово відповідальний та добре скоординований порядок денний реформ. До кінця червня 2025 року і відповідно до посиленої процедури відбору, передбаченої Митним кодексом, ми призначимо нового постійного голову митної служби (**структурний маяк, кінець червня 2025 року**). Мінфін здійснюватиме нагляд за відбором, оцінкою ефективності діяльності на основі ключових показників ефективності та настановами щодо політики керівника ДМС, забезпечуючи прозорість та підзвітність, за одночасного збереження операційної незалежності ДМС. Будь-які вакансії керівників регіональних митних служб будуть заповнюватись якомога швидше. Ми також беремо на себе зобов'язання підвищувати ефективність шляхом поступової та вибіркової централізації та стандартизації таких функцій, як управління персоналом, бухгалтерський облік та судові спори, у всій митній службі України з метою підвищення ефективності, продуктивності та дотримання вимог законодавства.
- У грудні 2024 року ДМС завершила опитування щодо сприйняття рівня добросовісності на митниці, яке ми зобов'язуємося проводити раз на два роки та використовувати цю інформацію для формування майбутньої антикорупційної політики. Більше того, ми працюємо над: (i) реформуванням політики управління персоналом та політики оплати праці; (ii) покращенням оперативного управління митницею з Центрального офісу служби, включаючи розвиток центрів експертизи для різних функціональних завдань, та (iii) перенесенням підтвердження / перевірки митної документації з пунктів перетину кордону до управлінь всередині території країни.

26. Бюро економічної безпеки України (БЕБ). БЕБ зосередиться на тяжких економічних та фінансових злочинах та зміцнить свій аналітичний потенціал, щоб ефективно запобігати таким злочинам, використовуючи ризик-орієнтований підхід (що доповнюється зусиллями, спрямованими на забезпечення спроможності ДПС та ДМС протидіяти порушенням у податковій та митній сферах). Закон про БЕБ, ухвалений у червні 2024 року, встановлює надійні механізми роботи конкурсної комісії з відбору кандидатів на посаду керівника БЕБ, надаючи право вирішального голосу незалежним експертам з міжнародним досвідом. Незалежні експерти також відіграватимуть важливу роль у процесі атестації існуючого персоналу для оцінки його добросовісності та професійної компетенції, а також у роботі кадрових комісій при відборі нового персоналу. У жовтні було затверджено склад комісії з відбору нового керівника БЕБ і ми залишаємося націленими на якнайшвидше завершення процесу відбору та призначення нового керівника БЕБ незважаючи на затримки (**структурний маяк, кінець лютого 2025 року; не виконано і запропоновано перенесення строку на кінець липня 2025 року**). Новий керівник БЕБ затвердить процедури атестації та сформує атестаційну комісію протягом трьох місяців з дати призначення керівника БЕБ. Атестація керівників підрозділів та територіальних управлінь і їхніх заступників буде пріоритетною задачею. Ми будемо використовувати механізм протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ) для підтримки зусиль з виявлення ухилення від сплати податків та контрабанди товарів у великих обсягах за допомогою інструментів фінансової розвідки, у координації з відповідними органами.

Відновлення середньострокового бюджетного планування

27. Ми продовжимо вдосконалювати планування видатків та середньострокове бюджетне планування (СБП). Завершено діагностику, яка порівнює довоєнні політики та практики середньострокового бюджетного планування на їхню відповідність найкращим практикам, і затверджено план дій щодо посилення СБП. У 2025 році наша увага буде зосереджена на практичному застосуванні результатів діагностичного обстеження, вдосконаленні базових оцінок та розрахунку вартості нових політик. Спираючись на досвід практичного застосування та за технічної допомоги Бюджетно-податкового департаменту МВФ до кінця жовтня 2025 року ми визначимо наступні кроки для подальшого вдосконалення базових оцінок витрат та розрахунку вартості нових політик, щоб забезпечити їх використання всіма ключовими розпорядниками бюджетних коштів. Ми забезпечимо, щоб реформи, пов'язані з управлінням державними фінансами, включаючи реформи УПІ, були добре узгоджені з СБП (№138). Завдяки цим реформам уряд України зміцнює свою здатність керувати фіскальною політикою, ефективніше розподіляти обмежені державні ресурси і надалі приводити свою бюджетну систему у відповідність до вимог ЄС.

Пенсії та соціальні видатки

28. Ми робимо кроки для зменшення фіскальних ризиків, що виникають через складність пенсійної системи. Наша пенсійна реформа, проведена до Covid, вирішила питання стійкості, пов'язані зі старінням населення, але не вирішила проблеми складності

пенсійної системи. Нечіткість формулювань у законодавстві призвела до численних судових справ з несприятливими для бюджету наслідками. Щоб досягти більшої правової визначеності та уникнути додаткового тиску на пенсійні видатки, спричиненого правовою невизначеністю, ми подамо до Верховної Ради до кінця липня 2025 року:

- зміни до законодавства, що забезпечать негайне набрання чинності частиною 5 статті 61 Закону 3354-20;
- новий законодавчий акт, що заборонятиме будь-які зміни до пенсійної системи через не пов'язані з нею закони (тобто, поза межами пенсійного законодавства).

Ми також зосередимося на консолідації положень пенсійного законодавства для заміни різних галузевих законодавчих актів, які регулюють пенсійні права, і зробимо всі необхідні кроки для упорядкування видатків на виплати за ретроспективними судовими рішеннями та перерахованих пенсій за рішеннями судів.

29. Ми готуємо зміни до пенсійної системи та механізмів підтримки вразливих верств населення:

- **Пенсії.** Протягом декількох наступних років за підтримки Світового банку ми плануємо працювати над комплексними концептуальними засадами для вдосконалення та спрощення пенсійної системи. Також ми працюватимемо над запровадженням єдиних умов призначення страхових пенсій. Ми розглядаємо можливість запровадження другого рівня пенсійної системи, коли для цього з'являться відповідні умови. Ми ще раз наголошуємо, що будь-які запропоновані законодавчі зміни, що збільшують пенсійні видатки, повинні супроводжуватися середньостроковим аналізом фіскальної та боргової стійкості, а також чітким визначенням необхідних для цього джерел фінансування у змінах до бюджету Пенсійного фонду України. Ми будемо утримуватися від: (i) запровадження нових спеціальних пенсій або пільг; (ii) прийняття будь-якого нового законодавства, яке призведе до виникнення додаткових умовних зобов'язань, пов'язаних з пенсійним забезпеченням, не забезпечених фінансовими ресурсами; та (iii) прийняття змін, які будуть призводити до зменшення законодавчо визначеного пенсійного віку. У найближчій перспективі ми вживатимемо заходів щодо обмеження розміру додаткових виплат окремим категоріям пенсіонерів понад накопичувальну частину їхньої пенсії. Ми також запропонуємо уніфікований підхід до щорічного підвищення всіх пенсій, призначених у пенсійній системі, виключно через механізм індексації. Крім того, ми покращимо адресність та запобігатимемо зловживанню певними надбавками до пенсій шляхом уточнення критеріїв отримання права на них.
- **Механізми підтримки вразливих категорій населення.** Ми працюємо над подальшим посиленням адресності та перевірки доходів при наданні пільг вразливим верствам населення. За підтримки Світового банку, в тому числі через програмну позику, ми працюємо над законопроєктами щодо консолідації різних видів соціальних виплат. Зокрема, ми вивчаємо можливості інтеграції різних програм соціальної допомоги в єдиний

уніфікований пакет на основі індивідуальних потреб незалежно від статусу отримувача (наприклад, ВПО або не-ВПО). У цьому контексті ми також підвищили поріг доходу для отримання права на участь у програмі гарантованого мінімального доходу.

Фіскальна прозорість та ризики

30. Заходи з підвищення фіскальної прозорості та зменшення фіскальних ризиків залишаються важливою частиною нашої програми. Зокрема:

- Для посилення зв'язку між оцінкою фіскальних ризиків та передбачуваністю державних видатків ми оновимо методологічні рекомендації (за участі Мінекономіки та інших профільних міністерств у відповідних сферах відповідальності) для оцінки фіскальних ризиків у ключових сферах видатків та умовних зобов'язань, включаючи ДПП, гарантії, місцеві органи влади та державні підприємства. Завдяки більш тісній інтеграції цих оцінок на ранніх етапах бюджетного циклу, аналіз фіскальних ризиків може сприяти прийняттю більш обґрунтованих бюджетних та фіскальних рішень.
- Ми значно покращили аналіз фіскальних ризиків та звітність і залишаємося відданими подальшому вдосконаленню. За технічної допомоги Бюджетно-податкового департаменту МВФ ми покращимо звітність щодо фіскальних ризиків, наприклад, шляхом включення до неї прогнозів фіскальних змінних (дефіцит, борг) за певних шоків сценаріїв, починаючи з Бюджетної декларації на 2027-2029 роки та ЗФР, а також покращимо звітність щодо фіскальних ризиків ДПП у ЗФР.
- Ми посилюємо спроможність управління фіскальними ризиками публічних інвестицій і створили підрозділ у складі Департаменту управління фіскальними ризиками Мінфіну. Цей підрозділ доповнюватиме оцінку проєктних ризиків, що проводиться галузевим підрозділом УПІ, Мінекономіки та Мінінфраструктури.
- Ми впроваджуємо функцію фінансового нагляду та управління фіскальними ризиками ДП Мінфіну в систему управління ДП та узгоджуємо її з підзаконними актами. Ми поступово вдосконалюватимемо ідентифікацію, аналіз та звітність щодо зобов'язань державного сектору та квазіфіскальної діяльності.
- Мінфін продовжить розробку плати за гарантії, що базується на оцінці ризиків, та підготує зміни до діючої постанови. Ми співпрацюємо з незалежною командою дослідників з Державного податкового університету та Київського національного економічного університету, щоб розробити базову модель оцінки ризиків. Ми очікуємо, що система ризик-орієнтованих комісій буде завершена до кінця 2025 року.
- Ми визнаємо, що визначення цільового призначення доходів, у тому числі через спеціальні фонди, тягне за собою серйозні ризики для прозорості та підвищує складність, що може мати непередбачувані наслідки для бюджетного планування та виконання бюджету. З цією метою ми будемо уникати будь-яких змін до Бюджетного кодексу, які

призведуть до додаткового визначення цільового призначення надходжень, в тому числі шляхом створення нових спеціальних фондів та/або передачі існуючих доходів загального фонду до новостворених спеціальних фондів.

31. Ми зміцнюємо механізм обмеження довгострокових боргових вразливостей органів місцевого самоврядування. Ми забезпечимо боргову стійкість на місцевому рівні шляхом удосконалення нормативно-правової бази, підвищуючи рівень фіскальної виваженості органів місцевого самоврядування, забезпечуючи безпечний рівень боргу та збалансованість місцевих бюджетів. З цією метою ми докладатимемо зусиль для посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування залучати кредитні ресурси для реалізації стратегічних цілей розвитку територіальних комунікацій та управляти місцевим та гарантованим боргом.

32. Мінфін залишається відповідальним за нагляд за ФРП. Ми розробили механізм координації з чітко визначеними ролями Мінекономіки та Мінфіну. В той час як Мінекономіки збереже свою роль у визначенні пріоритетних секторів для підтримки МСП та моделюванні всіх необхідних змін, розробці програми «5-7-9» та відповідних фінансових інструментів, Мінфін буде здійснювати контроль та моніторинг витрат в рамках програми. Це забезпечує належний баланс між цілями підтримки МСП та фіскальними ризиками і гарантує дотримання встановлених напрямів та лімітів банківського кредитування. Асигнування на програму «5-7-9» у річному бюджеті будуть відповідати параметрам програми та бюджетним обмеженням. Ми також забезпечимо, щоб програма «5-7-9» залишалася виключно в межах ФРП, не допускаючи її делегування іншим установам (або відтворення ними), за винятком випадків коли це дозволено рішенням уряду після попередніх консультацій з фахівцями МВФ.

33. Реформування програми «5-7-9» супроводжується заходами з посилення ефективності та сталості ФРП відповідно до Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 821). Мінфін у співпраці з міжнародними партнерами замовив проведення незалежної оцінки ФРП (яка має бути завершена до червня 2025 року) та його програм підтримки з метою вдосконалення їх операційного дизайну для ефективного обслуговування лише тих МСП, які стикаються з суттєвими бар'єрами у фінансуванні, а також інформування щодо майбутньої ролі ФРП. Для зміцнення управління та фінансової самодостатності ФРП ми ухвалили законодавство, яке прирівнює зобов'язання щодо декларування активів іноземних незалежних членів наглядової ради ФРП до зобов'язань незалежних іноземних членів наглядових рад державних банків, підвищили комісію ФРП з 0,15% до 0,5%, переклали відповідальність за сплату таких комісій з уряду на банки, що беруть участь у програмі 5-7-9, та створили наглядову раду ФРП. Ми також зобов'язуємося забезпечити:

- До кінця квітня 2025 року ФРП перегляне та оновить свою систему гарантій за потреби, проконсультувавшись з відповідними зацікавленими сторонами, з метою забезпечення адекватної гарантійної підтримки та враховуючи свій фінансовий стан. НБУ офіційно

оцінить прийнятність гарантій, наданих ФРП як забезпечення, для розрахунку пруденційних резервів та його коефіцієнтів ліквідності (Додаток 6 до Постанови НБУ № 351), після консультацій з МФО до кінця травня 2025 року.

34. Щоб обмежити фінансові ризики, будь-які державні кредитні механізми або установи з фінансування розвитку будуть чітко дотримуватися найкращої міжнародної практики. Ми забезпечимо, щоб будь-яке законодавство в цих питаннях відповідало найкращій міжнародній практиці. Зокрема, ми забезпечимо, щоб будь-яка пропозиція враховувала (i) необхідність належного нагляду (в тому числі з боку компетентних органів), (ii) наявність бізнес-моделі, що забезпечує довгострокову фінансову стійкість для зменшення фінансових ризиків, а також передбачала наявність надійних систем управління ризиками та (iii) стандартів корпоративного управління для забезпечення ізолювання від політичного втручання. Запровадження будь-яких нових програм не вплине на існуючі державні програми кредитування та надання грантів, а також на механізм координації з чітко визначеними ролями Мінекономіки та Мінфіну. Перед започаткуванням будь-яких подібних програм ми консультуватимемося з експертами МВФ та іншими міжнародними партнерами. З цієї метою до кінця червня 2025 року ми проведемо зовнішню оцінку законопроекту про національну установу розвитку (НУР) та пов'язаного з ним законодавства на предмет відповідності найкращим міжнародним практикам та у консультаціях з МФО, визначивши фінансові наслідки та ризики, а також надавши рекомендації, які мають бути впроваджені до створення інституту фінансування розвитку МСП. Законопроект про НУР буде перейменовано на законопроект про Фонд розвитку підприємництва та перероблено таким чином, щоб чітко підкреслити його спрямованість на посилення мандату МСП та покращення управління ФРП.

35. Ми продовжимо підвищувати прозорість управління та витрачання бюджетних коштів і коштів на спеціальних рахунках:

- **Фонд ліквідації наслідків збройної агресії.** Фонд підтримав відновлення зруйнованого та пошкодженого майна на суму в 38,1 млрд грн у 2023 році та 17 млрд грн у 2024 році. У 2025 році Фонд продовжить слугувати своїй меті, як це передбачено статтею 43 Закону про Державний бюджет, а ми продовжимо здійснювати контроль за зобов'язаннями та асигнуваннями разом з Мінфіном, як це передбачено бюджетним законодавством.
- **Спеціальні рахунки.** У квітні 2023 року ми внесли зміни до Бюджетного кодексу, щоб забезпечити прозорість джерел, використання та звітності про кошти на спеціальних рахунках. З середини 2023 року, Мінфін публікує інформацію про джерела та використання коштів на спеціальних рахунках, пожертвуваних фізичними та юридичними особами. Ми прагнемо до подальшої прозорості та підзвітності цих рахунків.

Посилення управління публічними інвестиціями

36. Ми впроваджуємо Дорожню карту 2023 року та План дій 2024 року з реформування нашої системи УПІ. Ми вдосконалюємо систему УПІ шляхом посилення за напрямками (i) стратегічного планування, (ii) інтеграції державних інвестицій у СБП, (iii)

процедур підготовки, оцінки, відбору та реалізації проєктів, (iv) інституційної спроможності та (v) моніторингу та оцінки реалізації. Наші реформи УПІ, де провідну роль відіграватиме щорічний процес формування Єдиного проєктного портфеля, відповідатимуть принципам бюджетної єдності, узгодженості та передбачуваності, а також посилять координацію між Мінфіном, Мінекономіки, Міністерством інфраструктури та іншими профільними міністерствами, які залишаються відповідальними за виконання проєктів. У детальному Плані дій Мінфін визначено основним контролером на всіх етапах управління державними інвестиціями. Зараз виконується перший етап Плану дій, що охоплює 2024-2025 роки:

- Прийнято зміни до Бюджетного кодексу, які (i) інтегрують УПІ у бюджетний процес шляхом включення до бюджету лише оцінених та відібраних проєктів; (ii) визначають ролі в процесі УПІ; (iii) запроваджують середньострокове планування публічних інвестицій, включаючи визначення пріоритетності поточних проєктів; та (iv) передбачають використання єдиної ІТ-платформи (**структурний маяк, кінець січня 2025 р., виконано**).
- Кабінет Міністрів затвердив методологічну базу процесу УПІ, включаючи процедури та критерії для (1) підготовки проєктів, (2) формування єдиного проєктного портфеля, (3) оцінки проєктів, (4) відбору проєктів, (5) визначення джерел та механізмів фінансування, (6) реалізації, моніторингу та оцінки проєктів (**структурний маяк, кінець лютого 2025 р., виконано**).
- До кінця травня 2025 року Стратегічна інвестиційна рада затвердить Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій, забезпечивши відповідність загального обсягу капітальних видатків на існуючі та нові проєкти відповідним бюджетним пакетам для нових та існуючих проєктів, опублікованим у Бюджетній декларації на 2026-2028 роки.
- Для покращення розподілу ресурсів ми ухвалимо секторальні стратегії відповідно до нових підходів до управління публічними інвестиціями до кінця грудня 2025 року (**пропонований структурний маяк, кінець грудня 2025 року**). Ці стратегії включатимуть ключові пріоритети та індикатори – відповідно до лімітів видатків, узгоджених із загальним обсягом наявних ресурсів для нових проєктів, - які визначатимуть пріоритети сфер публічних інвестицій згідно із Середньостроковим планом пріоритетних інвестицій на 2026 рік та відбір проєктів для оновленого Єдиного проєктного портфеля.
- До кінця 2025 року ми ухвалимо зміни до законодавства (відповідно до Заходу 31 Плану дій) для покращення інтеграції УПІ у середньострокове бюджетне планування та управління фіскальними ризиками, що охоплюють: (i) використання та облік багаторічних бюджетних зобов'язань та умовних зобов'язань за державними інвестиційними проєктами; (ii) визначення умовних зобов'язань, які можуть виникнути в результаті ДПП; (iii) управління фіскальними ризиками, пов'язаними з публічними

інвестиціями, та їхнє розкриття; та (iv) складання бюджетів на публічні інвестиції на місцевому рівні. Ми підготуємо законодавчі зміни та необхідні плани імплементації до кінця вересня 2025 року і, за необхідності, звернемося за технічною допомогою до Бюджетно-податкового департаменту МВФ.

- Паралельно ми завершимо створення необхідної ІТ-інфраструктури (до кінця 2025 року) і зробимо кроки для підвищення інституційної спроможності відомств, які беруть участь у процесі УПІ.

Е. Стратегія зовнішнього боргу

37. Наші зусилля з відновлення боргової стійкості на довгострокову перспективу, як і раніше, керуються стратегією, оприлюдненою в березні 2023 року. Обмін єврооблігацій у серпні 2024 року став важливим кроком вперед у цьому процесі. Однак, вирішення питання з рештою зовнішнього комерційного боргу в рамках периметру реструктуризації залишається необхідним для того, щоб допомогти закрити розриви у фінансуванні протягом періоду дії програми, зменшити валові потреби у фінансуванні до керованого рівня, у тому числі після завершення програми, а також вивести державний борг на траєкторію стійкості. Нашою метою залишається відновлення стійкості державного боргу та забезпечення повного фінансування нашої програми, у тому числі за умов реалізації песимістичного сценарію. Крім того, наша стратегія розрахована на формування умов, необхідних для залучення приватного сектору до післявоєнної відбудови України та враховує важливість збереження фінансової стабільності.

38. Спираючись на успішний обмін єврооблігацій, ми досягаємо прогресу в реалізації додаткових компонентів стратегії:

- *Комерційні вимоги крім єврооблігацій:* Ми продовжуємо взаємодіяти з власниками ВВП-варантів, гарантованих державою облігацій Укренерго, за якими у лютому відбулися обмежені обговорення пропозицій щодо реструктуризації між Укренерго та власниками її облігацій; та комерційними кредиторами щодо їхніх зовнішніх комерційних кредитів, що були частиною периметру реструктуризації, затвердженого у березні 2023 року. У серпні 2024 року було запроваджено мораторій на державні виплати за цими інструментами. Ми прагнемо якнайшвидшої імплементації стратегії відповідно до цілей програми щодо боргової стійкості. Ми продовжуємо отримувати допомогу від наших зовнішніх фінансових радників і залишаємося відданими процесу реструктуризації цих вимог, що викликає довіру, згідно із загальною стратегією Програми з прозорими потоками інформації та комунікацією.
- *Офіційний двосторонній борг.* Кредитори Групи кредиторів України продовжують дотримуватись зобов'язань щодо двоетапного процесу, який передбачає продовження поточного режиму призупинення виплат за борговими зобов'язаннями, а також окремо запевнили у тому, що до фінального перегляду програми за підтримки МВФ буде узгоджена остаточна боргова операція, достатня для того, щоб відновити стійкість

державного боргу. Перший етап - продовження поточного режиму призупинення виплат за борговими зобов'язаннями до 2027 року - був офіційно завершений у грудні 2023 року. Ми продовжуємо підтримувати тісний контакт з Групою кредиторів щодо реструктуризації зовнішнього комерційного боргу, щоб переконатися, що їх влаштовує загальна стратегія в міру того, як розвиватиметься ситуація. У майбутньому ми будемо домагатися реструктуризації на порівнянних умовах з іншими офіційними кредиторами, в тому числі за гарантованими кредитами, та остаточної реструктуризації цих вимог.

39. Ми вважаємо, що повна реалізація нашої стратегії дозволить нам досягти цільових показників боргової стійкості за базовим сценарієм програми. Ми

зобов'язуємося проводити подальшу роботу з зовнішніми комерційними вимогами, необхідну для відновлення боргової стійкості, відповідно до параметрів програми. Ми зазначаємо, що надзвичайно високий рівень невизначеності, який зараз існує, означає, що важко визначити майбутній сценарій. Якщо сценарій, що переважатиме під час передостаннього перегляду програми (або коли знизиться надзвичайно високий рівень невизначеності, якщо це станеться раніше), буде гіршим, ніж той, на якому базується поточна реструктуризація, тоді буде необхідне подальше врегулювання зовнішніх комерційних вимог. Це відбуватиметься одночасно із реструктуризацією офіційних двосторонніх вимог. Очікується, що подальше врегулювання відбудеться після того, як знизиться надзвичайно високий рівень невизначеності, або, найпізніше, на час передостаннього перегляду програми. Ми продовжуємо залучати юридичних та фінансових радників для надання допомоги в цьому процесі, а також продовжуємо на регулярній основі ділитися інформацією з кредиторами щодо можливого подальшого врегулювання, в тому числі про потенційний діапазон результатів і можливих часових рамок.

40. Для досягнення нашої цілі забезпечення боргової стійкості ми продовжуватимемо суворо обмежувати видачу гарантій (Кількісний критерій ефективності). Буде забезпечено достатній простір для надання гарантій за кредитами міжнародних фінансових організацій (МФО) та іноземних урядів на проекти, у тому числі,

спрямовані на відновлення та відбудову.

Ф. Монетарна та валютно-курсова політика

41. Наша монетарна та валютно-курсова політика спрямована на захист цінової та зовнішньої стабільності, а також забезпечення достатнього рівня міжнародних резервів.

Керуючись нашою [Стратегією](#), ми продовжуємо адаптувати нашу монетарну та валютно-курсову політику до змін макроекономічних умов та перспектив, у тому числі обережно продовжуючи валютну лібералізацію, водночас забезпечуючи відновлення зовнішньої життєздатності, що є ключовою метою нашої програми.

Монетарна політика

42. Ми збережемо достатньо жорстку монетарну політику для боротьби з інфляцією, закріплення очікувань та підтримки макроекономічної стабільності, керуючись

Основними засадами грошово-кредитної політики (ОЗГКП). Інфляція, яка була дещо нижчою за цільовий показник у першому півріччі 2024 року, стрімко прискорилося з середини 2024 року передусім через шоки з боку пропозиції, які, як очікується, послабляться. Хоча інфляційні очікування суттєво не погіршилися, ризики розбалансування посилюються, якщо інфляція залишатиметься стабільно високою. У відповідь ми призупинили цикл пом'якшення, після чого відбулося два підвищення ставки загалом на 250 б.п. з грудня 2024 року, що супроводжувалося сильними заявами щодо одностороннього курсу майбутньої монетарної політики. Це допоможе закріпити інфляційні очікування та зберегти привабливість гривневих інструментів, обмеживши таким чином валютний тиск. Протягом наступних кількох місяців інфляційний тиск зберігатиметься через обмеженість продуктів харчування та енергоносіїв, а також зростання заробітних плат. Ми очікуємо, що пізніше цього року тиск цін послабиться завдяки стабілізації енергетичної ситуації та більшому врожаю, ніж у 2024 році. Ми провадитимемо монетарну політику, виходячи з міркувань повернення інфляції до цілі на горизонті нашої політики до трьох років. НБУ готовий скоригувати свою монетарну політику, якщо баланс ризиків для інфляції та економічного прогнозу суттєво зміниться на прогнозованому горизонті, зосереджуючись на послідовному використанні комбінації інструментів відповідно до наших засад:

- *Операційний дизайн.* Ми будемо забезпечувати відповідність нашого операційного дизайну посиленню нашої монетарної політики, спираючись на ретельний аналіз його потенційного впливу на поведінку банків та фінансові умови загалом. З часом, відповідно до еволюції умов ліквідності, ми можемо розглянути можливість запровадження додаткових інструментів, щоб досягти, серед іншого, збільшення середньої строковості погашення наших стерилізаційних операцій, враховуючи наслідки для первинного ринку державних облігацій.
- *Обов'язкові резерви і депозитні сертифікати.* Нещодавнє коригування резервних вимог, в тому числі частки цих вимог, що може покриватись за рахунок відповідних ОВДП, та депозитних сертифікатів слугуватимуть для покращення управління ліквідністю банків, одночасно підтримуючи фінансові потреби уряду. На березневому засіданні КМГП ми запровадили додаткові заходи для посилення монетарної трансмісії, включаючи уточнення 3-місячних інвестиційних лімітів за депозитними сертифікатами та коригування спреда. У разі необхідності ми готові адаптуватися, якщо поточний підхід перешкоджатиме ефективному абсорбуванню ліквідності.
- *Гнучке таргетування інфляції.* Ми досягатимемо цілей монетарної політики за допомогою гнучкого режиму інфляційного таргетування, як визначено в ОЗГКП. З метою забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності ми запровадили тимчасовий режим гнучкого інфляційного таргетування з керованою гнучкістю обмінного курсу, щоб полегшити адаптацію української економіки до шоків, зберігаючи при цьому контроль над очікуваннями. У цьому контексті ми продовжуємо

докладати зусиль для подальшого посилення ефективності ОС і просування у напрямі повернення її ролі основного інструменту політики для досягнення інфляційної цілі. Тим часом, основним завданням валютних інтервенцій залишається покриття структурного валютного дефіциту приватного сектора та уникнення надмірної волатильності на валютному ринку, що забезпечує його стабільне функціонування. Уникнення надмірної волатильності обмінного курсу в рамках режиму керованої гнучкості сприятиме подальшому утриманню інфляційних та курсових очікувань під контролем, тим самим зберігаючи довіру до гривні та дозволяючи обмінному курсу виконувати функцію амортизатора шоків, таким чином підтримуючи наше повернення з часом до повноцінного інфляційного таргетування.

Валютно-курсова політика

43. Режим керованої гнучкості обмінного курсу посилив спроможність валютного ринку до самобалансування і підвищує роль обмінного курсу як амортизатора шоків, зберігаючи при цьому резерви. У грудні 2024 та січні 2025 року попит на іноземну валюту стрімко збільшився з огляду на значні видатки бюджету наприкінці року, що спричинили помірну девальвацію гривні, спонукавши НБУ збільшити обсяги валютних інтервенцій для подолання пов'язаного з війною структурного дефіциту іноземної валюти в приватному секторі (водночас компенсуючи структурний профіцит іноземної валюти в державному секторі) та пом'якшення надмірної волатильності обмінного курсу - дії, які узгоджуються з нашою Стратегією та керівними принципами (див. 144). Як передбачено нашою стратегією, ми продовжуватимемо дозволяти достатню гнучкість обмінного курсу, щоб дозволити йому слугувати амортизатором шоків, водночас запобігаючи накопиченню зовнішніх дисбалансів та зберігаючи цінні резервні буфери. Надання можливості обмінному курсу пристосовуватись до внутрішніх та зовнішніх шоків та підтримання його двосторонніх коливань під впливом змін балансу попиту та пропозиції посилить стійкість валютного ринку та української економіки. Ми також продовжимо сприяти функціонуванню готівкового валютного ринку для забезпечення вузького та стабільного спреда відповідно до нашої Стратегії. Спостерігалось незначне зростання різниці між готівковим та офіційним обмінними курсами, яка залишалася помірною на рівні нижче 2% з грудня, а у березні спред скоротився нижче 0,5%. Ми продовжуємо уважно стежити за ситуацією на валютному ринку та калібрувати нашу політику валютних інтервенцій для забезпечення досягнення цілі програми щодо зовнішньої стабільності, у тому числі забезпечення відповідності цільовим показникам ЧМР за програмою.

44. Ми налаштовані підтримувати достатній рівень валютних резервів протягом періоду дії програми для забезпечення зовнішньої стабільності. Незважаючи на високий чистий попит на іноземну валюту через сезонні витрати державного сектору, ми досягли кількісного критерію ефективності щодо чистих міжнародних резервів, встановленого на кінець грудня 2024 року, завдяки обережним валютним інтервенціям та значному припливу офіційного фінансування. Як видно з нашого запиту щодо підвищення усіх цільових показників ЧМР на 2025 рік, ми залишаємось відданими забезпеченню належного рівня резервів та

досягненню визначених показників нижньої межі ЧМР на 2025 рік (**кількісний критерій ефективності**), щоб забезпечити належний рівень резервів, в тому числі для збереження виплат за програмою ERA цього року, які необхідні протягом усього періоду дії програми, а також у світлі балансу ризиків на майбутнє.

45. Ми продовжуємо ретельно коригувати валютні обмеження для підтримки економічного відновлення, зберігаючи при цьому стабільність валютного ринку та враховуючи міркування національної та міжнародної безпеки. Відповідно до нашої Стратегії, лібералізація валютних обмежень відбуватиметься на основі ретельної оцінки макроекономічних умов та перспектив, забезпечуючи узгодженість із загальним комплексом заходів, спрямованих на покращення інвестиційного середовища, полегшення управління боргом та залучення притоку капіталу. Для забезпечення дотримання поточних обмежень та обмеження непродуктивного відтоку капіталу ми продовжуватимемо ретельний моніторинг, у тому числі шляхом: (i) аналізу даних на рівні банків для виявлення та усунення потенційного обходу обмежень; (ii) ретельної оцінки урядом та НБУ, за потреби, існуючих та потенційних нових винятків та продовжень граничних строків розрахунків за імпортними та експортними операціями; (iii) приведення НКЦПФР позабіржових операцій з ОВДП в іноземній валюті у відповідність до тих, що застосовуються до банківських операцій, та ретельний моніторинг операцій на рахунках у цінних паперах з метою запобігання впливу капіталу (див. ¶ 59). Ми продовжимо зберігати пильність, продовжуючи реалізацію дорожньої карти валютної лібералізації в рамках нашої Стратегії для забезпечення макроекономічної стабільності.

Незалежність та управління НБУ

46. Ми і надалі прагнемо уникати емісійного фінансування. У випадку несподіваних критичних потреб або затримки зовнішньої допомоги, ми спочатку розглянемо додаткові заходи, такі як надлишкові державні депозити або доступ до ринку боргових інструментів. Емісійне фінансування буде останнім засобом, суворо обмеженим, і керуватиметься рамковими умовами, узгодженими між Мінфіном та НБУ за погодженням з МВФ, і щодо яких у вересні 2024 року була прийнята постанова НБУ. Ми також будемо уникати непрямих форм емісійного фінансування, зокрема цільового надання ліквідності банкам для придбання державних цінних паперів на первинному ринку. Ми будемо повністю уникати прямого фінансування позабюджетних програм з боку НБУ.

47. Сильний та незалежний НБУ залишається критично важливим для досягнення макроекономічної стабільності та сприятиме остаточному поверненню до повноцінного режиму інфляційного таргетування з плаваючим обмінним курсом. Ми будемо дотримуватися наведених нижче принципів, які зокрема узгоджуються з Оцінкою захисних механізмів 2023 року:

- *Забезпечення фінансової незалежності.* Ми забезпечимо дотримання наших правил утримання прибутку і забезпечимо, щоб розподіл прибутку НБУ до державного бюджету відбувався відповідно до процедур, встановлених Законом про НБУ. Ми зобов'язуємося

утриматися від використання прибутку НБУ на цільові видатки і спрямуємо цю категорію доходів до загального фонду Державного бюджету. Нарешті, ми визнаємо, що витрати, пов'язані з проведенням монетарної політики через абсорбування ліквідності (процентні витрати за депозитними сертифікатами НБУ), є необхідними та виправданими для підтримки макроекономічної стабільності відповідно до нашого мандату.

- *Впровадження рекомендацій за результатами оцінки захисних механізмів.* Ми посилили критерії прийнятності контрагентів для операцій з рефінансування (див. ¶54) і вживаємо заходів для підвищення статусу забезпеченого кредитора НБУ при врегулюванні банків відповідно до рекомендацій за результатами оцінки захисних механізмів. Ми продовжимо працювати зі співробітниками МВФ над розробкою та ухваленням змін до закону про НБУ з метою посилення колективної придатності Ради НБУ. Ми продовжимо працювати над посиленням фінансової незалежності НБУ, зокрема його статусу забезпеченого кредитора. Ми забезпечимо заповнення вакантних посад у Раді НБУ до кінця квітня 2025 року.
- *Згортання спеціальних заходів, вжитих для підтримки цінової та зовнішньої стабільності у воєнний час.* Невідкладні виклики воєнного часу вимагали від НБУ застосування нестандартних заходів для підтримки макроекономічної стабільності. Ми будемо прагнути до того, щоб такі заходи були цілеспрямованими, щодо них здійснювалась чітка комунікація, і вони мали чіткі часові рамки. Наприклад, у міру розвитку ситуації з ліквідністю, ми коригуватимемо засади нашої монетарної політики, щоб краще узгодити їх з економічними умовами, включаючи оцінку переваг повернення до системи коридору. Коли дозволять умови, ми зобов'язуємося поступово відмовитися від заходів воєнного часу. Це зміцнить наш інструментарій монетарної політики, збереже довіру до НБУ та його незалежність, і тим самим підтримає наш перехід до повноцінного режиму інфляційного таргетування з плаваючим обмінним курсом.

48. У рамках наших зусиль, спрямованих на досягнення нашої стратегічної мети – вступу до ЄС, ми продовжимо вдосконалювати концептуальні засади та зміст фінансової звітності НБУ. Ми прагнемо забезпечити достовірне та своєчасне подання інформації з урахуванням мети та унікальних особливостей діяльності центрального банку. За підтримки технічної допомоги від МВФ та інших партнерів ми вивчимо досвід європейських національних центральних банків, нормативно-правову базу бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Європейській системі центральних банків (ЄСЦБ), а також оцінимо готовність НБУ до переходу на фінансову звітність за стандартами ЄСЦБ.

G. Фінансовий сектор

49. Наші широкомасштабні надзвичайні заходи дозволили зберегти фінансову стабільність. Ми продовжуємо уважно стежити за розвитком подій у фінансовому секторі та за потреби будемо вносити необхідні корективи у політику. Незважаючи на вплив війни,

більшість банківських відділень продовжують працювати, послуги онлайн-банкінгу повністю доступні для всіх клієнтів, які мають доступ до Інтернету, система безготівкових платежів функціонує у нормальному режимі, і більшість банків мають надійний рівень ліквідності. Наприкінці 2022 року для забезпечення безперервності функціонування банківської системи ми запровадили «Power Banking». Зараз мережа налічує понад 2 400 відділень, що становить близько 55% усіх банківських відділень, які спроможні надавати банківські послуги клієнтам навіть під час тривалих відключень електроенергії. Проєкт «Power Banking» продовжує еволюціонувати з метою подальшого посилення стійкості. Більшість відділень мережі «Power Banking» залишалися відкритими та працювали під час тривалих перебоїв у постачанні електроенергії. В умовах воєнного стану було відкликано ліцензії у восьми малих банків (близько 4 відсотків чистих активів системи) та націоналізовано один банк (також близько 4 відсотків чистих активів системи).

50. Визнаючи важливість обґрунтованого підходу до нагляду, НБУ продовжує проводити детальне діагностичне обстеження банків. Це має вирішальне значення для забезпечення виваженої та послідовної оцінки активів банків, що є основою для здійснення 'тріажу' (сортування активів) та визначення способів остаточного очищення балансу.

- До кінця грудня 2025 року НБУ завершить проведення оцінки стійкості, яка включає оцінку якості активів, до якої буде залучено зовнішніх аудиторів, та стрес-тестування за базовим та несприятливим сценаріями. Результати оцінки розглядатимуться як частина впровадження Опори II і стануть підґрунтям для розроблення графіка усунення прогалін у регуляторних вимогах до капіталу, які ще залишаються, та гармонізації регуляції з нормами ЄС.
- НБУ здійснив оцінку основних фінансових і операційних ризиків фінансової стабільності за різних несприятливих умов у консультаціях з фахівцями МВФ, та відповідно оновив систему моніторингу та реагування НБУ на випадок надзвичайних ситуацій (**структурний маяк, кінець жовтня 2024 року**). Ми будемо продовжувати стежити за ситуацією і відповідно коригувати плани на випадок непередбачуваних обставин.
- У відповідності до Технічного завдання, прийнятого НБУ у січні 2023 року, ми: (i) відразу після стабілізації ситуації завершимо незалежну оцінку якості активів (AQR); та (ii) проведемо подальшу оцінку життєздатності банків. Нині діюча заборона на розподіл банківського капіталу залишатиметься чинною до того часу, поки незалежні висновки оцінки якості активів (AQR) не будуть повністю відображені в регуляторних нормативах банків та фінансовій звітності, і до банків не будуть застосовуватися подальші фіскальні заходи, що розмивають буфери капіталу. Тим часом регуляторна діяльність НБУ ґрунтуватиметься на результатах наглядових спостережень та оцінках стійкості.

51. Ми сповнені рішучості вжити необхідних заходів для збереження фінансової стабільності та обмеження потенційних фіскальних витрат від будь-яких втручань. Наші пріоритети будуть зосереджені на подальшому збереженні фінансової стабільності із одночасним забезпеченням при цьому фінансової та операційної готовності адекватно реагувати на шоки. НБУ та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО),

проконсультувавшись із ключовими зацікавленими сторонами та експертами МВФ, розробили плани дій у надзвичайних ситуаціях для реагування на подальші потенційні події з високим рівнем впливу в сферах їхньої відповідальності. Рада з фінансової стабільності ухвалила ці плани, пов'язані з підготовкою до потенційних негативних судових рішень щодо конституційності положень Закону про ФГВФО та оновлений план на випадок непередбачуваних ситуацій з метою підготовки до ризиків судових процесів, пов'язаних з минулими рішеннями щодо виведення банків з ринку. Ми будемо продовжувати стежити за розвитком подій і за необхідності оновлювати ці плани.

52. ФГВФО, Мінфін та НБУ оновили рамкову програму фінансового оздоровлення банків (структурний маяк, кінець грудня 2024 року). До неї ввійшли: (i) заходи з посилення операційної готовності; (ii) проєкт змін до законодавства з метою закриття ключових прогалин щодо заходів раннього втручання, тимчасової адміністрації та механізму врегулювання, як передбачено дорожньою картою НБУ-ФГВФО, а також необхідні поточні зміни для вдосконалення існуючих процедур ліквідації (очікується, що законопроект буде прийнятий до кінця грудня 2025 року); (iii) відновлення роботи координаційного комітету НБУ-ФГВФО для покращення обміну інформацією та з метою сприяння співпраці та функціонуванню обох установ. Ми виконуємо план дій, затверджений координаційним комітетом; та (iv) перегляд адекватності фінансової підтримки ФГВФО. Ми продовжимо надання екстреної фінансової підтримки щонайменше доки не буде досягнуто цільового коефіцієнта покриття. Крім того, НБУ привів у відповідність до найкращих світових практик критерії прийнятності контрагентів для операцій монетарної політики та їх узгодження з операціями кредитора останньої інстанції.

53. Ми утримуватимемося від внесення будь-яких змін до розподілу ролей та обов'язків учасників системи фінансової безпеки під час воєнного стану. Нинішня структура системи фінансової безпеки значною мірою сформована реформами, проведеними в рамках попередніх програм за підтримки Фонду, і добре зарекомендувала себе в Україні в кризові часи. ФГВФО відіграє важливу роль у системі фінансової безпеки України, забезпечуючи захист вкладів та вирішуючи проблеми неплатоспроможних банків. Відтак, ми визнаємо, що збереження його нинішньої ролі у системі фінансової безпеки є надзвичайно важливим. Після консультацій з МФО (i) ми призначили нового директора-розпорядника у листопаді 2024 року; та (ii) у серпні 2024 року Рада з фінансової стабільності створила робочу групу, до складу якої увійшли представники НБУ, Мінфіну та ФГВФО, для перегляду механізмів управління ФГВФО. Перегляд охоплюватиме склад Адміністративної ради, а також підзвітність ФГВФО, функціонування структур прийняття рішень, внутрішній контроль та процедури призначення директора-розпорядника. Робоча група підготує законодавчі пропозиції щодо усунення прогалин порівняно з належними практиками до кінця червня 2025 року. Нові процедури призначення передбачатимуть залучення незалежної кадрової компанії для надання допомоги у процесі відбору та створенні номінаційного комітету, що складатиметься з представників з правом голосу та МФО в якості спостерігачів.

54. Наші рішення узгоджуватимуться із загальною стратегією щодо скорочення частки державної власності в банківському секторі. Будь-яке рішення, яке потенційно може привести до збільшення частки державної власності в банківському секторі, буде прийматися після консультацій з експертами МВФ і суворо обмежуватися питаннями, пов'язаними з рішеннями щодо збереження фінансової стабільності та національної безпеки під час дії воєнного стану. Усі системні банки з мажоритарною часткою державної власності залишатимуться у сфері відповідальності Мінфіну, а будь-які несистемні банки, що перейдуть у власність держави, не будуть капіталізовані за рахунок бюджетних коштів, а будуть передані ФГВФО для врегулювання у разі порушення ними пруденційних вимог (**постійно діючий структурний маяк**). Ми розглядаємо, яким чином відобразити наше бачення щодо державних банків та фінансових установ у нашій Стратегії розвитку фінансового сектору. У найближчому майбутньому ключові кроки полягатимуть у наступному:

- Підготовка та впровадження механізму прийняття обґрунтованих рішень щодо будь-яких додаткових банків, які переходять під контроль держави, що має на меті збереження вартості, забезпечення ефективного операційного менеджменту та прийняття рішень щодо майбутнього таких банків.
- Ми продовжимо аналізувати стан банківської системи, а також розвиток подій та потреби у воєнний час. На основі оцінки стійкості НБУ ми розробили плани управління капіталом та скоригували бізнес-плани державних банків, які потребують збільшення капіталу для виконання вимог. Міністерство фінансів, як акціонер державних банків, надало вказівки щодо дотримання державними банками кращої світової практики щодо ризик-апетиту, а НБУ оцінюватиме їхні підходи до визначення ризик-апетиту в ході тематичної перевірки в рамках щорічної наглядкової перевірки та оцінки (SREP) 2025 року. Після завершення незалежної оцінки якості активів, ми використаємо її результати для оновлення загальної стратегії реформування державного банківського сектору, а згодом, і стратегій щодо окремих банків з мажоритарною державною власністю, у тому числі, щодо приватизації (відповідно до нашої Стратегії розвитку фінансового сектору).
- У рамках підготовки до приватизації банків з мажоритарною державною власністю Парламентом було прийнято закон про приватизацію державних банків у жовтні 2024 року. Ми також готуємо до продажу два системні державні банки - «Сенс Банк» та «Укргазбанк». До кінця липня 2025 року ми плануємо призначити міжнародно визнаного фінансового радника за прозорою процедурою та після консультацій з міжнародними фінансовими організаціями. Загальний закон про приватизацію не поширюється на приватизацію державних банків. Враховуючи невизначеність щодо часу продажу, ми забезпечимо повноцінне функціонування наглядових рад державних банків, зокрема «Сенс Банку».
- До кінця червня 2025 року Міністерство економіки, консультуючись з Мінфіном, НБУ та МФО, розробить стратегію для Української фінансової житлової компанії, яка повністю враховуватиме фіскальні та боргові обмеження та мінімізуватиме використання бюджетних

ресурсів. Ми не будемо виділяти жодних подальших бюджетних ресурсів Українській фінансовій житловій компанії у 2025 році, доки стратегія не буде готова.

55. Ми здійснимо подальші кроки для приведення інфраструктури фінансового та кредитного ринків у відповідність до кращих міжнародних практик.

- *Фінансова звітність.* З метою підвищення якості фінансової звітності на ринку небанківських фінансових послуг ми відновили у вересні 2024 року вимоги щодо обов'язкового контролю якості послуг, які надаються аудиторськими компаніями, включаючи перевірку аудиторських звітів, підготовлених відповідно до вимог закону. Ми розширимо функціональні можливості Центру збору фінансової звітності, щоб забезпечити доступ стейкхолдерів до фінансових звітів, що подаються фінансовими установами до Центру у форматі XBRL до кінця грудня 2025 року. Ключові завдання включають визначення та виділення відповідних бюджетів для інтеграції програмних систем суб'єктів звітування, державних користувачів та платформи центру збору фінансової звітності.
- *Правила щодо банківського капіталу.* НБУ привів структуру регулятивного капіталу банків та порядок розрахунку банками показника левериджу у відповідність до норм ЄС і впроваджуватиме вимоги до капіталу відповідно до Опори II у 2025 році. За підтримки Світового банку ми усунемо основні прогалини, що стосуються вимог до розміру регуляторного капіталу до кінця червня 2025 року, а в подальшому і інші прогалини. Впровадження нових вимог буде поетапним, щоб допомогти банкам інтегрувати їх у свої бізнес-плани. Для приведення у відповідність до Директиви ЄС, у лютому 2025 року Національний банк підготував зміни до законодавства щодо збільшення мінімального розміру акціонерного капіталу банків до 5 млн євро в еквіваленті, де передбачено шестимісячний перехідний період для існуючих банків. НБУ продовжуватиме відстежувати економічну ситуацію, пом'якшуватиме заходи контролю та повертатиметься до довоєнного регулювання тоді, коли це буде безпечно, а також за умови дотримання банками нових вимог до капіталу, приведених у відповідність до стандартів ЄС, на основі результатів оцінки стійкості, а також з огляду на роль банківської системи у кредитуванні економіки та участь на внутрішньому борговому ринку.
- *Бази даних та індекси нерухомого майна.* Згідно з пропозицією, розробленою в березні 2024 року, для підвищення прозорості ринку нерухомості Міністерство юстиції та НБУ до вересня 2025 року: (i) запустять загальнодоступну базу даних цін операцій з нерухомістю з детальними метаданими, включаючи структурні параметри первинного та вторинного ринку; та (ii) опублікують індекси цін на житлову та комерційну нерухомість.
- *Віртуальні активи.* За відсутності надійної нормативно-правової бази віртуальні активи створюють ризики для цінової стабільності, ефективності механізму монетарної трансмісії та податкових надходжень. До кінця жовтня 2025 року ми підготуємо зміни до законодавства за технічної допомоги МВФ та в консультаціях з МФО, щоб привести його у відповідність до найкращих міжнародних практик, враховуючи цілі економічного розвитку та пом'якшуючи ризики для цінової та фінансової стабільності. Ролі та обов'язки у сфері

регулювання та нагляду будуть визначені після консультацій з Радою з фінансової стабільності та МВФ. До кінця вересня 2025 року у консультаціях з МФО ми підготуємо Меморандум про домовленості, який визначатиме механізми координації та обміну інформацією між відповідними регуляторними органами.

- *Непрацююча експозиція.* НБУ в консультаціях з МФО привів визначення непрацюючої експозиції у відповідність до статті 47а (Непрацююча експозиція) та статті 178 (Дефолт позичальника) Регламенту ЄС 575/2013 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 червня 2013 року. Зміни набули чинності з 1 січня 2025 року та не мали значного впливу на обсяг непрацюючих експозицій у банківській системі. Ми здійснимо подальші кроки для посилення спроможності банків працювати з непрацюючими кредитами та поживлення вторинного ринку непрацюючих кредитів відповідно до стратегії врегулювання непрацюючих кредитів, схваленої Радою з фінансової стабільності.
- *Статус НБУ як забезпеченого кредитора.* Ми посилимо статус НБУ як забезпеченого кредитора відповідно до оцінки МВФ захисних механізмів. Очікується, що Парламент до кінця серпня 2025 року прийме зміни до законодавства, які відображають узгоджену позицію НБУ та ФГВФО та спрямовані на посилення статусу НБУ як забезпеченого кредитора банків шляхом удосконалення механізмів позачергового задоволення вимог НБУ за рахунок застави, управління та продажу застави.

56. Ми сповнені рішучості й надалі посилювати банківський нагляд.

- *Наглядові панелі.* Процес прийняття рішень Наглядовими комітетами НБУ посилено шляхом запровадження «наглядових панелей» як консультативного органу Комітету, що забезпечує додаткову незалежну експертизу з боку відповідних профільних експертів. У вересні 2024 року, в консультаціях з фахівцями МВФ, ми провели дослідження ефективності нових «наглядових панелей» та відповідним чином скоригували процеси.
- *Перехід до ризик-орієнтованого нагляду.* НБУ впровадив методологію наглядової оцінки ризиків для визначення пріоритетів наглядової діяльності (**структурний маяк, кінець грудня 2024 року, виконано**). Ми вдосконалимо цю наглядову методологію і розширимо план наглядових заходів, включивши до нього всі суттєві банківські ризики, а також розробимо методологію встановлення підвищених значень нормативів достатності капіталу та ліквідності за результатами наглядової оцінки ризиків банків до кінця грудня 2025 року. Ми також коригуємо організаційну структуру банківського нагляду з метою підвищення ефективності при впровадженні ризик-орієнтованого підходу; продовжимо розвивати експертні навички для ефективного нагляду, зокрема, для нагляду за ризиками інформаційно-комунікаційних технологій як частиною операційного ризику; та продовжимо вдосконалювати професійну спроможність банківського нагляду, що включатиме розробку необхідних професійних профілів та багаторічну програму навчання для нових працівників.

- *ПВК та банківський нагляд.* НБУ продовжить посилювати ризик-орієнтований нагляд у сфері ПВК/ФТ за банками, надавачами платіжних послуг та небанківськими фінансовими установами, особливо щодо запобігання корупції, фінансовим злочинам та іншій незаконній діяльності. До кінця червня 2025 року ми внесемо зміни до статті 32 Закону про ПВК/ФТ та відповідні зміни до статті 73 Закону про банки і банківську діяльність для забезпечення того, щоб покарання за порушення об'єктами регулювання та нагляду з боку Національного банку вимог ПВК/ПФТ були ефективними, стримуючими та пропорційними, відповідно до міжнародних стандартів FATF. Фінансові санкції, що застосовуються до таких суб'єктів, визначатимуться законами України та нормативно-правовими актами Національного банку України. У зв'язку з цим ми прагнемо інвестувати в розвиток потенціалу нових та існуючих співробітників НБУ з метою підвищення ефективності роботи організації, збереження гнучкості та швидкого реагування на зміни та виклики у сфері ПВК/ФТ.
- *Нагляд за гібридними бізнес-моделями банків.* Ми визнаємо зростаючу важливість гібридних бізнес-моделей банків, включаючи "Банк як послуга" – моделі, в якій банки інтегрують свої цифрові банківські послуги з небанківськими установами. У жовтні 2024 року, після консультацій з фахівцями МВФ НБУ підготував аналітичний документ, в якому розглядаються специфічні ризики таких бізнес-моделей (включаючи операційну стійкість, критично важливих третіх сторін та ПВК/ФТ), та який узгоджується з міжнародними стандартами та найкращими практиками. Для пом'якшення зростаючого ризику критично важливих третіх сторін банків, небанківських фінансових установ та постачальників платіжних послуг ми (i) підготуємо концепцію оверсайту ризику критично важливих третіх сторін та операційної стійкості цифрових технологій до кінця березня 2025 року; та (ii) розробимо та подамо до Верховної Ради законопроект (**структурний маяк, кінець травня 2025 року, пропонується перенести строк на кінець вересня 2025 року**). Законопроект буде підготовлений у консультаціях з МФО та включатиме заходи з виявлення, стримування та пом'якшення ризиків критично важливих третіх сторін, як в умовах роботи установи, так і в умовах припинення діяльності. На суб'єктах господарювання, визначених як критичні треті сторони, поширюватимуться вимоги НБУ щодо ділової репутації та професійної придатності.
- *Перехід права власності на банк.* Ми зобов'язуємося забезпечити, щоб будь-який майбутній перехід права власності на банк, у тому числі після націоналізації під час воєнного стану, відбувався лише з урахуванням Закону України "Про банки і банківську діяльність" та після офіційного повідомлення, розгляду і схвалення цього процесу НБУ.

57. Ми зміцнимо правову, регуляторну та наглядову базу для небанківських фінансових установ (НФУ) та фінансових ринків.

- *Законодавча база.* У грудні 2021 року – липні 2023 року ми ухвалили закони "Про фінансові послуги та фінансові компанії" (№ 1953), "Про страхування" (№1909) та "Про кредитні спілки" (№3254). Більшість положень цих законів набули чинності в січні 2024 року, і НБУ підготував необхідні нормативно-правові акти для їх імплементації. Правила для страхових

посередників застосовуватимуться з січня 2025 року, а вимоги Директиви 2009/138/ЄС (Solvency II) - з січня 2027 року. НБУ та ФГВФО планують розробити систему гарантування вкладів для кредитних спілок та систему гарантування виплат для компаній зі страхування життя після скасування воєнного стану та після того, як підзаконні акти, необхідні для забезпечення виконання вказаних вище законів будуть повністю імплементовані.

- *Вимоги до капіталу та звітності.* НБУ підготовлено методологію оцінки наглядових ризиків, яка враховує диференціацію типів НФУ. До кінця грудня 2025 року НБУ буде проводити тестування цієї методології для її подальшого вдосконалення та переходу до ризик-орієнтованого підходу до нагляду за НФУ. До кінця червня 2025 року НКЦПФР підготує проєкт положення про фінансових посередників, який приведе вимоги до їхнього капіталу у відповідність до законодавства ЄС. НКЦПФР введе в дію Положення до кінця грудня 2025 року після консультацій з МФО.
- *Управління НФУ:* У межах реалізації наглядової стратегії щодо ринку НФУ НБУ надалі посилюватиме перевірку НФУ та їх структур власності на предмет дотримання вимог щодо прозорості та відповідності власників НФУ вимогам щодо ділової репутації та фінансового / майнового стану.
- *Ринок платежів.* З метою визначення пріоритетів у наглядовій діяльності за надавачами платіжних послуг ми у консультаціях з МФО: (i) продовжимо розробку системи раннього попередження та перехід до ризик-орієнтованого нагляду на платіжному ринку до кінця грудня 2025 року; (ii) розробимо систему звітності; (iii) зміцнимо наглядову спроможність шляхом найму спеціалістів та підвищення аналітичної компетенції; (iv) підготували концептуальну записку в червні 2024 року щодо регуляторних вимог до електронних платежів між фізичними особами (p2p) та інших подібних електронних платежів; (v) у серпні 2024 року розробили концептуальну записку щодо створення публічного реєстру для фіксації порушень з боку держателів карток і торговців, а також його потенційного використання учасниками ринку і (vi) до кінця березня 2025 року підготуємо рекомендації для ринку щодо заходів із посилення моніторингу платежів на основі оцінки ризиків банками та небанківськими надавачами платіжних послуг. Ми впровадили та продовжуватимемо впроваджувати регулювання, у тому числі на саморегульованому ринку, з метою обмеження ненормальної поведінки. Для мінімізації незаконного використання платіжної інфраструктури НБУ до кінця травня 2025 року підготує законодавчі пропозиції щодо: (i) розширення наглядових повноважень щодо обмеження діяльності надавачів платіжних послуг, які не відповідають регуляторним вимогам; (ii) створення публічного реєстру, який використовуватиметься банками при встановленні ділових відносин та обслуговуванні клієнтів; та (iii) узгодження послуг зі стандартами ЄС. Крім того, до кінця вересня 2025 року ми підготуємо законодавчу пропозицію щодо (i) приведення платіжних послуг та еквайрингу у відповідність до норм ЄС; (ii) розширення наглядових та регуляторних повноважень на технологічних операторів на платіжному ринку; (iii) чіткого розмежування фінансових та платіжних ліцензій, при цьому учасникам ринку будуть надані можливості для переходу; та (iv) встановлення чітких вимог до

структури власності для надавачів платіжних послуг з метою підвищення прозорості та доброчесності на ринку.

- *Регулювання ринку капіталу та гармонізація з принципами Міжнародної організації комісій з цінних паперів (МОКЦП/IOSCO).* Після введення у дію Закону № 3585-IX "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків" у березні 2024, ми швидко рухаємося до узгодження з принципами МОКЦП шляхом проведення процесу скринінгу, щоб стати підписантом багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння з МОКЦП до кінця червня 2025 року з повною імплементацією інших положень закону до кінця грудня 2025 року. Для підготовки до впровадження та прискорення критично важливих реформ НКЦПФР (i) запропонував стратегію реорганізації та операційну стратегію у консультаціях з МФО; (ii) оновив Кодекс етики працівників Комісії відповідно до найкращих міжнародних практик у консультаціях з МФО; (iii) ініціював завчасну незалежну перевірку Голови та членів НКЦПФР на відповідність вимогами щодо бездоганної ділової репутації та професійної придатності відповідно до статті 12 вищезазначеного закону та розкриття інформації відповідно до Кодексу етики і у консультаціях з МФО; та (iv) посилив ефективність заходів контролю за рухом капіталу, в тому числі шляхом гармонізації регулювання та узгодження обмежень на рух капіталу для операцій з цінними паперами з тими, що застосовуються до банківських операцій (**структурний маяк, кінець січня 2025 року, не виконано**). Однак ми змогли виконати всі пункти, окрім (iii), хоча ми залишаємося відданими виконанню цього завдання, щоб підтримати інституційні засади та ефективність НКЦПФР, НКЦПФР завершить незалежну перевірку на відповідність вимогами щодо бездоганної ділової репутації та професійної придатності (**пропонований структурний маяк, кінець червня 2025 року**). Крім того, для подальшого посилення обмежень на рух капіталу ми вимагатимемо, щоб до кінця березня 2025 року розрахунки за позабіржовими операціями з валютними облігаціями, емітованими небанківськими установами, здійснювалися через Розрахунковий центр.
- *Пов'язані особи.* З огляду на наглядові спостереження щодо визнання пов'язаних осіб, ми подамо до Парламенту законопроект з метою: (i) посилення визначення пов'язаних осіб для відображення економічних взаємозв'язків та ризиків пов'язаних осіб та (ii) коригування обмежень щодо ринкових операцій з пов'язаними особами. Ми зробимо необхідні кроки, щоб сприяти ухваленню закону до кінця вересня 2025 року.
- *Прозорість страхування.* Ми запровадили вимогу до аудиторів підтверджувати наявність у страховиків прийнятних активів та оцінювати їхню вартість за 2023 фінансовий рік. Ми також проведемо оцінку доцільності оновлення вимог до розкриття інформації для страхових та перестрахових брокерів до кінця грудня 2025 року.
- *Посилення правової спроможності НБУ.* Необхідні ефективні процедури реагування на порушення у сфері надання фінансових послуг та платіжних послуг, включаючи посилення ролі регулятора у таких процедурах. Національний банк у співпраці з Міністерством внутрішніх справ та Національною поліцією України до кінця червня 2025 року запропонує координаційні заходи, які сприятимуть більш ефективному виявленню, фіксації та розгляду

справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з несанкціонованим наданням фінансових та платіжних послуг. Для ефективного реагування на критичні загрози для стабільності нашої фінансової системи у разі несприятливих судових рішень щодо прийнятих НБУ рішень з анулювання ліцензій небанківських фінансових установ, ми у консультаціях з експертами МВФ розробимо пропозиції щодо удосконалення законодавства, що регулює порядок анулювання ліцензій та ліквідації небанківських фінансових установ.

58. Ми продовжуємо відстежувати та адаптуватися до викликів кредитного та фінансового ринків в умовах воєнного стану:

- *Інфраструктура боргового ринку.* НБУ та НКЦПФР впровадили необхідні механізми для прямого доступу іноземних інвесторів до ринкових боргових інструментів (муніципальних облігацій та інших українських боргових інструментів, пов'язаних з відбудовою). НКЦПФР, Національний депозитарій (НДУ) і НБУ продовжать опрацювання питання щодо встановлення прямого «лінку» між ЦДЦП (Центральним депозитарієм цінних паперів) та іноземними ЦДЦП до кінця липня 2025 року, щоб розшири доступ іноземних інвесторів до ширшого спектру інструментів та ринків. До кінця березня 2025 року НБУ в консультаціях з НКЦПФР, Міністерством фінансів і МФО напрацює цільову модель інфраструктури ринків капіталу, в тому числі для врегулювання конфлікту інтересів регулятора і акціонера ЦДЦП, яка передбачатиме залучення іноземних інвесторів. До кінця травня 2025 року КМУ, НКЦПФР та НБУ впровадять узгоджену цільову модель інфраструктури ринків капіталу. У зв'язку з недостатньою капіталізацією найбільшої фондової біржі, що загрожувало безперебійному функціонуванню вторинного ринку ОВДП, НБУ та НКЦПФР скоординували дії для сприяння запуску Розрахунковим центром (центральним контрагентом, власником мажоритарного пакету акцій якого є НБУ) послуг з укладання договорів та клірингу позабіржових угод з ОВДП.
- *Система страхування воєнних ризиків.* З метою захисту інтересів громадян і бізнесу та забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок реалізації воєнних ризиків в Україні, створена при РФС робоча група підготувала законопроект і подала його до парламенту у грудні 2024 року після публічних консультацій. Ми тісно співпрацюватимемо з відповідним комітетом парламенту, щоб сприяти його ухваленню до кінця червня 2025 року.
- *Фінансова інклюзія.* Війна ставить під загрозу доступ до фінансових послуг для домогосподарств і підприємств у районах, наближених до зони збройного конфлікту, на звільнених територіях, а також для певних груп населення. Війна також обмежує можливості МФО всебічно оцінювати розвиток та пріоритети фінансової інклюзії. Докладаючи максимальних зусиль, ми зіставили нові дані з допомогою Світового банку, та оновимо нашу стратегію фінансової інклюзії в консультаціях з МФО до кінця березня 2025 року. Ми заохочуватимемо фінансові установи робити більше для задоволення потреб вразливих клієнтів та реінтеграції деокупованих територій. НБУ підготував законопроект (№ 13018) щодо спеціалізованої та обмеженої банківської ліцензії, прийняття якого

очікується до кінця червня 2025 року і який спрямований на швидке вирішення зростаючих викликів фінансової інклюзії, використовуючи наявну інфраструктуру. Ці спеціалізовані банки (i) повною мірою підпадатимуть під дію Закону України «Про банки і банківську діяльність»; (ii) братимуть участь у системі гарантування вкладів фізичних осіб; (iii) матимуть встановлені ліміти на кредитні та фінансові операції. Пропозиція була підготовлена на основі консультацій з ключовими зацікавленими сторонами та МФО, а також з належним врахуванням передового міжнародного досвіду.

- *Стратегія розвитку кредитування.* У липні 2024 року Рада з фінансової стабільності затвердила стратегію підтримки банківського кредитування, яка має на меті забезпечити єдиний підхід до підтримки нових кредитів з позицій єдиної політики, яка включає пріоритетний міжвідомчий план дій з врегулювання непрацюючих кредитів, розроблений на основі оцінки стійкості НБУ, проведеної у 2023 році. Вона націлена на те, щоб спрямовувати інструменти субсидованого кредитування на ключові пріоритетні галузі під час війни та забезпечити подальший розвиток кредитної інфраструктури для підтримки управління ризиками та прийняття банками кредитних рішень. Регулювання та нагляд НБУ продовжуватиме застосовуватися до установ, які надають фінансові послуги великій кількості клієнтів, а будь-які органи влади чи установи, уповноважені покращувати інфраструктуру кредитування, дотримуватимуться затвердженої стратегії. Банки, які підтримують стратегію розвитку кредитування, підлягатимуть більш інтенсивному нагляду на пропорційній основі. НБУ координуватиме свої дії із іншими залученими органами і до кінця березня 2025 року розробить деталізовані плани дій для реалізації кроків, запланованих Стратегією на другому етапі реалізації, в тому числі щодо обміну інформацією, захисту прав кредиторів і врегулювання непрацюючих кредитів. НБУ, у консультаціях з МФО, підготує концептуальну записку щодо розвитку ринку іпотечного кредитування до кінця червня 2025 року.
- *Відповідальне споживче кредитування.* З метою посилення прав позичальників, покращення обміну інформацією та заохочення відповідального кредитування у лютому ми подали до Парламенту законопроект щодо вдосконалення державного регулювання та функціонування кредитних бюро. Ми зробимо необхідні кроки, щоб сприяти ухваленню закону Парламентом до кінця червня 2025 року. Ми також посилимо нагляд за діяльністю кредитних бюро, встановивши вимоги щодо власності та внутрішнього контролю протягом шести місяців після ухвалення закону Парламентом та підписання його Президентом.
- *Похідні монетарні інструменти.* З метою хеджування валютних і процентних ризиків та покращення монетарної трансмісії НБУ в консультаціях з МФО, у тому числі за технічної допомоги, підготували концептуальну записку, яка визначає кроки, умови та строки, необхідні для запровадження та розвитку ринку валютних похідних фінансових інструментів (у тому числі форвардних контрактів).

59. НБУ, НКЦПФР та Мінфін, після консультацій з МФО, підготують до кінця травня 2025 року концептуальну записку, у якій будуть викладені кроки для визначення реформ інфраструктури фінансового ринку, спрямованих на максимізацію можливостей

залучення приватних інвестицій. Існуючі прогалини в ринкових стандартах та інфраструктурі загрожують негативно вплинути на перспективи залучення приватного капіталу. Ми створимо міжвідомчу робочу групу при Раді з фінансової стабільності, до якої увійдуть усі зацікавлені сторони. У концептуальній записці будуть розглянуті механізми координації для подальшої діагностики та усунення ключових прогалин у ринковій інфраструктурі, одночасно посилюючи ринкову підзвітність та нагляд. Після чого ми відповідним чином оновимо нашу Стратегію розвитку фінансового сектору.

60. Паралельно з кроками, зазначеними в попередньому пункті, до кінця червня 2025 року ми:

- *Підготуємо дорожню карту для усунення прогалин у системі інститутів спільного інвестування (ICI) порівняно з передовою міжнародною практикою та у консультаціях з МФО. Це передбачає в тому числі посилення регулювання та моніторингу, при цьому повністю враховуючи фіскальні наслідки відповідних податкових видатків.*
- *Продовжимо роботу над узгодженням банківських норм з нормами ЄС для досягнення регуляторної еквівалентності. Цей важливий крок на шляху до доступу на ринок ЄС сприятиме зменшенню ваги суверенного регуляторного ризику України, що позитивно вплине на стимули для банків ЄС брати на себе ризики в Україні. Ми досягли близько 70-відсоткового зближення із законодавством ЄС і маємо на меті досягти 75-відсоткового зближення до кінця червня 2025 року. Еквівалентність ЄС щодо професійної таємниці та конфіденційності є передумовою еквівалентності банківського регулювання. До кінця вересня 2025 року НБУ підготує зміни до законодавства, спрямовані на приведення банківської таємниці та розкриття інформації у відповідність до Директиви 2013+36/ЄС (CRD IV).*
- *Впровадимо європейські стандарти оцінки (ECO), що підвищить довіру до оцінки нерухомості та банківської застави для всіх суб'єктів господарювання та органів державної влади, а також сприятиме транскордонним трансакціям. Фонд державного майна (ФДМУ), консультуючись з НБУ, НКЦПФР та міжнародними фінансовими організаціями, усуне розбіжності з "Синьою книгою" ECO TEGOVA, та: (i) у координації зі Світовим банком подасть до парламенту зміни до закону "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні", який усуває розбіжності з міжнародними стандартами оцінки, а також (ii) до кінця грудня 2025 року ми запропонуємо дорожню карту імплементації, яка включатиме перехідні заходи, деталі допоміжного регуляторного положення та/або інструкції, кроки для посилення цієї професійної діяльності, включаючи додаткові вимоги до підготовки фахівців з оцінки фінансових активів (банківських активів, страхових активів та застави), а також створення реєстру оцінок фінансових активів.*

61. Нарешті, ми продовжимо наші зусилля щодо повернення вартості активів від колишніх акціонерів збанкрутілих банків. Ми ще раз підтверджуємо наше зобов'язання продовжувати зусилля щодо повернення вартості активів збанкрутілих банків і утримуватися

від будь-якого втручання в поточні стратегії повернення активів найбільшого банку, націоналізованого в 2016 році, та ФГВФО.

Н. Урядування та протидія корупції

Управління відбудовою

62. Ми докладатимемо зусиль для посилення інституційної незалежності та ефективності ключових аудиторських інституцій з метою забезпечення використання державних коштів, зокрема на відбудову та відновлення, за цільовим призначенням, а також запобігання та виявлення будь-яких зловживань. У зв'язку з цим, було введено в дію закон, який посилює незалежність (організаційну, функціональну та фінансову), повноваження та ефективність Рахункової палати України (РПУ) для виконання її конституційної функції нагляду за державними видатками відповідно до стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю, а також для проведення аудиту всіх державних коштів (**структурний маяк, кінець грудня 2024 року, виконано**). Ми розпочали процес відбору кандидатів на шість вакантних посад членів РПУ та будемо прагнути забезпечити повний склад членів РПУ у строки, встановлені законом.

Протидія корупції та верховенство права

63. Наш порядок денний реформ у сфері протидії корупції спрямований на ефективну боротьбу з корупцією, підтримання довіри суспільства до верховенства права та просування до нашої мети – членства в ЄС. Ми залишаємося твердо налаштованими зберегти незалежні, компетентні і надійні інституції для протидії корупції на високому рівні. Ми збережемо важко здобуті успіхи у побудові незалежної та ефективної антикорупційної інфраструктури та запобігатимемо будь-якому відступу від досягнутого прогресу.

64. Ми залишаємося твердо налаштовані посилити ефективність антикорупційних інституцій.

- З метою посилення ефективних процедур розслідування корупційних злочинів будуть введені в дію подальші зміни до Кримінального процесуального кодексу, зокрема щодо (i) надання можливості Генеральному прокурору делегувати САП управління запитами про екстрадицію та взаємну правову допомогу у зв'язку з розслідуванням корупційних злочинів, (ii) скасування обов'язкового закриття досудових розслідувань у зв'язку зі спливанням строків досудового розслідування після повідомлення про підозру, а також (iii) з метою належного збалансування завдань оперативного та всебічного розслідування кримінальних правопорушень та захисту прав сторін у кримінальному провадженні надання слідчому судді повноваження після закінчення граничного строку та за клопотанням обвинуваченого або потерпілих осіб своєчасно спонукати прокурорів прийняти рішення щодо досудового розслідування (чи то закриття провадження, чи то завершення досудового розслідування), або відмовити у задоволенні клопотання

(структурний маяк, кінець грудня 2024 року; не виконано, запропоновано перенести на кінець липня 2025 року). Крім того, ми забезпечимо повну правову визначеність в частині правового регулювання та визначення строків досудового розслідування після повідомлення про підозру.

- Як і передбачено законом, зовнішній аудит ефективності діяльності НАБУ за участі трьох незалежних експертів з міжнародним досвідом буде завершено, а його звіт оприлюднено **(структурний маяк, кінець лютого 2025 року; не виконано, запропоновано перенести на кінець липня 2025 року).** Аудитори продовжують збирати та оцінювати інформацію та ефективно співпрацюють з НАБУ та іншими відповідними органами. За результатами аналізу, проведеного аудиторами, аудиторський звіт міститиме чіткі, обґрунтовані та доказові висновки, а також пріоритетні рекомендації щодо ефективності діяльності НАБУ та його операційної та інституційної незалежності.
- Відповідно до наших ширших планів реформування системи судової експертизи для кримінального судочинства, до кінця липня 2025 року, ми забезпечимо НАБУ доступ до незалежних і компетентних судових експертів, що дозволить йому ефективно виконувати свої слідчі повноваження, зокрема розслідування складних корупційних схем.
- Для ефективної імплементації закону, що надає НАБУ право на перехоплення комунікацій (прослуховування), і на основі меморандуму про домовленості з правоохоронними органами, НАБУ здійснює підготовку плану його імплементації в період після завершення воєнного стану шляхом забезпечення ресурсами, обладнанням та технологічними рішеннями для самостійного перехоплення комунікацій зі стаціонарних та мобільних пристроїв.
- У грудні 2024 року було введено в дію закон про посилення корпоративної кримінальної відповідальності, щоб підтримати зусилля країни щодо приєднання до Конвенції ОЕСР по боротьбі з хабарництвом. Закон застосовуватиметься до приватних та державних юридичних осіб, як резидентів, так і нерезидентів в Україні, і охоплюватиме, серед іншого, внутрішні корупційні правопорушення та відповідатиме міжнародним стандартам.
- Ми зобов'язуємося провести зовнішній незалежний аудит САП та опублікувати аудиторський звіт у межах дворічного терміну, передбаченого змінами до закону про САП, прийнятими у грудні 2023 року.
- Після відновлення публічного доступу до декларацій активів у січні 2024 року Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) здійснює їх моніторинг. Надійна система перевірки на основі оцінки ризиків має вирішальне значення для зниження рівня корупції у сферах підвищеного ризику, таких як закупівлі та митниця. У зв'язку з цим НАЗК продовжить посилювати свою спроможність проводити ризик-орієнтовану перевірку декларацій, зосереджуючись на публічних посадовцях, підслідних НАБУ, у сферах підвищеного ризику, зокрема у сфері реконструкції та відновлення. Воно максимально розширить розслідування щодо моніторингу способу життя, технологій (включно зі

збільшенням потужностей зберігання даних) та інформаційних запитів до інших відомств та іноземних колег.

- Призначено членів Громадської ради міжнародних експертів (ГРМЕ), які здійснюватимуть перевірку кандидатів на 24 вакансії до Вищого антикорупційного суду (ВАКС) як у першій (15 вакансій), так і в апеляційній (9 вакансій) інстанціях. У листопаді 2024 року було прийнято закон про продовження мандату ГРМЕ з метою завершення поточного процесу відбору на решту вакансій суддів ВАКС. Ми забезпечимо відкритий та конкурсний відбір на ці вакансії та належне забезпечення їхніх кадрових та офісних потреб для ефективної роботи ВАКС.
- У грудні 2024 року Рахункова палата України опублікувала звіт про результати аудиту ВАКС та надала такі рекомендації: забезпечити ВАКС належним приміщенням, розробити показники середньої тривалості розгляду справ для антикорупційних категорій та вдосконалити систему внутрішнього контролю.

65. Ми прагнемо удосконалювати дію принципу верховенства права та продовжувати судові реформи. Після ліквідації Окружного адміністративного суду міста Києва у грудні 2022 року ми введемо в дію закон про створення Спеціалізованого адміністративного суду (САС) (з палатами першої та апеляційної інстанцій), який розглядатиме адміністративні справи проти національних державних органів (наприклад, НБУ, НАБУ, НАЗК) суддями, які пройшли належну перевірку на професійну компетентність та добросовісність, з вирішальним і визначальним голосом незалежних експертів з міжнародним досвідом за моделлю Громадської ради міжнародних експертів (ГРМЕ) (**структурний маяк, кінець грудня 2024 року; не виконано**). Зокрема, новому суду будуть підсудні справи, віднесені до компетенції ліквідованого Окружного адміністративного суду міста Києва щодо оскарження актів центральних органів державної влади, повноваження яких поширюються на всю територію України, а також адміністративні справи щодо оскарження процедур конкурсних комісій та комісій зовнішнього аудиту, які передбачають участь незалежних експертів (таких як НАЗК, НАБУ, САП, БЕБ і Державна митна служба). Швидке введення в дію нового закону про САС шляхом призначення мінімальної кількості суддів у строки, передбачені законом, дозволить забезпечити незалежний розгляд адміністративних справ проти національних державних органів та сприятиме утвердженню верховенства права.

ПВК/ФТ

66. НБУ вживає заходів, щоб впровадження інструментів ПВК на основі оцінки ризиків допомагало запобігати, виявляти та протидіяти відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Дотримуючись рекомендацій НБУ, виданих у серпні 2024 року, фінансові установи та небанківські установи, що підлягають нагляду, впроваджують ризик-орієнтований підхід до політично значущих осіб, а НБУ здійснює нагляд за таким впровадженням, базуючись на ризик-орієнтованому підході.

67. Ми також підвищимо ефективність режиму кінцевої бенефіціарної власності з метою підвищення прозорості державних закупівель, виявлення конфліктів інтересів через прозорі структури власності та запобігання неправомірному використанню компаній. До вересня 2025 року: по-перше, будуть внесені зміни до Закону «Про публічні закупівлі», які вимагатимуть публікації інформації про кінцевого бенефіціарного власника для компаній, які отримали прямі контракти або переговорну процедуру державних закупівель. По-друге, хоча наразі лише переможці тендерів-резиденти повинні публікувати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника, також буде публікуватися інформація про кінцевого бенефіціарного власника переможців тендерів-нерезидентів. Крім того, ми вдосконалимо режим санкцій шляхом перегляду нормативно-правової бази, у консультаціях з МВФ, для забезпечення ефективних, пропорційних та стримуючих заходів проти недотримання вимог щодо бенефіціарних власників.

68. Робота та ефективність Державної служби фінансового моніторингу (ДСФМ), підрозділу фінансової розвідки (ПФР) України, щодо аналізу та поширення повідомлень про підозрілі трансакції будуть посилені, зокрема шляхом розробки та впровадження дорожньої карти технічної допомоги. Щоб підготувати ПФР до майбутньої оцінки MONEYVAL та забезпечити відповідність нашої системи гармонізованих (операційній) структурі європейських країн (як це передбачено законодавством ЄС), буде проведено незалежну перевірку сильних і слабких сторін у роботі ДСФМ до кінця грудня 2025 року в консультаціях з МВФ та відповідними зацікавленими сторонами, включаючи узгодження технічного завдання, критеріїв та методології. Перевірка проводитиметься міжнародно визнаною компанією, яка проаналізує інформацію, надану ДСФМ відповідно до вимог законодавчого пакету ЄС щодо боротьби з відмиванням грошей/фінансуванням тероризму та Стандартів FATF.

Корпоративне управління в державних банках та на державних підприємствах

69. Ми продовжимо зміцнювати управління державними банками (ДБ). Ми залишаємося відданими підтримці духу реформ корпоративного управління в державних банках та забезпеченню їхнього функціонування на професійній та комерційній основі без політичного втручання в операційні питання, а будь-які обмеження, що застосовуються до членів наглядових рад, є виваженими та обґрунтованими. Ми переглянули систему встановлення та виплати винагороди вищому керівництву всіх державних банків у грудні 2024 року після консультацій з МФО та на основі принципів, що винагорода є конкурентоспроможною на міжнародному рівні, послідовною та пропорційною їхнім функціям, обов'язкам, відповідальності, а також враховувати неповну зайнятість на їхніх посадах та обмеження, пов'язані з введенням воєнного стану. Ми також запровадимо порядок проведення щорічного оцінювання ефективності для всіх державних банків у 2025 році. Перша така оцінка ефективності буде проведена Мінфіном для кожного з банків у кінці липня 2025 року. У грудні 2025 року Міністерство фінансів опублікує основні результати своєї першої щорічної оцінки разом із запропонованими Кабінетом Міністрів заходами щодо реагування на ці висновки.

70. Ми оновимо правила Номінаційного комітету ДБ після консультацій з МФО і забезпечимо заповнення всіх вакансій у незалежних наглядових радах ДБ. Ми оновимо процес відбору незалежних членів наглядових рад до кінця квітня 2025 року, дозволивши кандидатам до однієї наглядової ради розглядатися на можливі вакантні посади в інших наглядових радах, щоб вирішити проблему неповноти складу наглядових рад. До кінця червня 2025 року ми також оновимо процеси Номінаційного комітету на основі уроків, винесених з досвіду попередніх Номінаційних комітетів, після консультацій з МФО.

71. Ми продовжимо посилювати корпоративне управління ДП, зокрема шляхом імплементації закону №3587-IX та політики державної власності, у консультаціях з міжнародними партнерами.

- Кабінет Міністрів затвердив положення про фінансові показники у серпні 2024 року (№984), які узгоджуються з контролюючою роллю Мінфіну з метою обмеження квазіфіскальних ризиків та забезпечення боргової стійкості. У разі необхідності, ми переглянемо фінансові показники не пізніше початку 2027 року перед наступним сезоном фінансового планування ДП у 2028 році, і ми будемо вносити будь-які зміни до фінансових показників через постанову КМУ.
- Ми розробили комплексну політику державної власності, державну дивідендну політику та стратегію приватизації. Ми будемо впроваджувати політику державної власності, включаючи державну дивідендну політику, шляхом: класифікації державних підприємств, що мають стратегічне значення; впровадження концепції приватизації (повної або часткової) у майбутньому; підготовки концепції щодо консолідованого управління державними підприємствами (див. ¶73); прийняття Постанови КМУ щодо формування обов'язкових наглядових рад; встановлення вимог щодо складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ з урахуванням відповідного перехідного періоду; а також впровадження політики розкриття інформації про державні підприємства та політику оплати праці на державних підприємствах (не застосовується до державних банків). Ми будемо консультиватися з МВФ та міжнародними партнерами щодо таких законопроектів та постанов КМУ. Ми зобов'язуємося переглянути і опублікувати політику державної власності до грудня 2025 року. У більш широкому сенсі, ми також оцінимо фінансову життєздатність ключових державних підприємств як внесок у розробку механізму подолання квазіфіскальних витрат, включаючи застарілі зобов'язання з надання публічних послуг (ПСО) за підтримки технічної допомоги МВФ (див. ¶32).
- Ми переглянемо процедури відбору і призначення членів наглядових рад державних підприємств і внесемо належні зміни до відповідних підзаконних актів КМУ, зокрема до Постанов 142 і 143, до серпня 2025 року (**пропонований структурний маяк, серпень 2025 року**), у консультаціях із фахівцями МВФ та міжнародними партнерами. Перший етап перегляду підзаконних актів КМУ передбачатиме підвищення ефективності роботи Номінаційного комітету, зокрема шляхом стандартизації документації, що стосується найму

на роботу, та підвищення прозорості рішень Номінаційного комітету. Водночас, ми ухвалимо дорожню карту більш суттєвих середньострокових реформ щодо добору членів наглядових рад ДП відповідно до найкращих міжнародних практик, враховуючи статус ДП та результати відбору. Зокрема, дорожня карта буде спрямована на: а) впорядкування та централізацію процедури відбору кандидатів до наглядових рад, зокрема за допомогою узгодженого з МФО процесу моніторингу; б) чітке визначення та розмежування ролей та обов'язків ключових осіб, які приймають рішення; в) підвищення ефективності кожного окремого етапу процесу і, таким чином, скорочення часу на завершення відбору; г) забезпечення належного складу наглядових рад з урахуванням профілю ДП державних підприємств і необхідних компетенцій; е) вдосконалення процесу адаптації нових членів правління. Модернізація таких процедур призначення керівників державних підприємств буде особливо важливою після закінчення воєнного стану, щоб сприяти залученню приватних іноземних інвестицій у стратегічні та системоутворюючі державні підприємства.

- Ми продовжимо просування реформи корпоративного управління в енергетичному секторі. У зв'язку з цим Наглядові ради ОГТСУ, Нафтогазу та Укренерго планують якнайшвидше провести відбір нових керівників, керуючись стандартами ОЕСР. Ми затвердили процедуру оцінки діяльності наглядових рад та розпочали незалежну оцінку наглядових рад ОГТСУ, Нафтогазу та Укренерго в січні 2025 року і зобов'язуємося завершити та оприлюднити її до кінця травня 2025 року.

72. У тісній співпраці з міжнародними партнерами ми вивчаємо можливості покращення управління державними підприємствами, включаючи потенційне запровадження централізованої моделі управління державними підприємствами відповідно до порядку денного реформи корпоративного управління державних підприємств, передбаченого у Політиці державної власності, та найкращих міжнародних практик. Це включатиме визначення ролей та мандатів ключових державних установ, залучених до управління ДП, таких як Мінфін, Мінекономіки, КМУ та ФДМУ. Зокрема, ми забезпечимо сильну роль Мінфіну у фінансовому нагляді за діяльністю ДП, обмежимо квазіфіскальні ризики та допоможемо забезпечити боргову стійкість. Важливо, щоб будь-яка нова система управління державними підприємствами не розмивала повноваження уряду щодо дивідендної політики, гарантуючи, що дивіденди державних підприємств спрямовуються до державного бюджету та прозоро відображаються у звітності для забезпечення підзвітності та нагляду. Будь-яке первинне законодавство, що формалізує централізовану модель управління невеликими ДП, буде узгоджуватися з принципами середньострокових реформ, як передбачено Дорожньою картою Номінаційного комітету (див. ¶72), та інших ключових реформ Політики державної власності, які допоможуть закріпити сучасні практики корпоративного управління ДП.

Реформи енергетичного сектору

73. Нашим безпосереднім пріоритетом залишається стримування негативного впливу війни на енергетичний сектор. Ми продовжуємо реалізувати багатовекторний підхід

до подолання енергетичної кризи, а координація донорів відбувається через Українську платформу донорів (UDP) та енергетичну групу «Групи семи+» (G7+). Загалом, у 2024 році нам вдалося відремонтувати 4 ГВт енергетичних потужностей, а на 2025 рік заплановано відремонтувати ще 3 ГВт. Крім того, у 2024 році було введено в експлуатацію та підключено до енергосистеми нове обладнання для генерації понад 0,8 ГВт, а у 2025 році заплановано додати 0,9 ГВт розподіленої газової генерації. Ми залишаємося рішуче налаштованими, як тільки дозволять умови, на реалізацію амбітної програми реформ, спрямованої на вирішення давніх структурних проблем в енергетичному секторі, які загострилися через війну росії.

- Ми продовжуємо працювати над усуненням пошкоджень, завданих нашим генеруючим потужностям, та щоб забезпечити достатнє постачання електроенергії домогосподарствам і компаніям, зокрема під час нового опалювального сезону. Ми прагнемо зробити нашу енергетичну систему більш стійкою до майбутніх атак, у тому числі за рахунок децентралізованої генерації енергії, включаючи газові турбіни, та «зеленого переходу» в умовах сприятливого ринку та регуляторного середовища з незалежним енергетичним регулятором (див. нижче). Постраждалі компанії здебільшого покладаються на власні оборотні кошти для проведення ремонтних робіт та відновлення енергетичних об'єктів, але ми вдячні за підтримку донорів, зокрема у вигляді обладнання. Ми потребуємо додаткової фінансової допомоги донорів для забезпечення ремонтних робіт, а також програм підтримки децентралізованої генерації електроенергії, включаючи проєкти газової генерації. Ми розширили роль 5-7-9 та ФРП у підтримці енергетичного сектору та впроваджуємо програми кредитування державних банків на підтримку енергетики, зокрема й для домогосподарств.
- У 2025 році ми плануємо додатково імпортувати газ для внутрішнього споживання в обсязі до 4 млрд куб. м за базового сценарію, тоді як додатковий газ може зберігатися нерезидентами як стратегічний резерв ЄС. Нафтогаз забезпечив додаткове фінансування для імпорту газу від ЄБРР та двосторонніх донорів. Якщо Нафтогаз стикнеться з дефіцитом ліквідності, ми оцінимо суму компенсації за виконання публічних спеціальних обов'язків (ПСО) у 2025 році на основі фактичних документально підтверджених витрат Нафтогазу, перевірених Державною службою аудиту та іншими зацікавленими особами. Відповідні розрахунки будуть завершені до кінця серпня 2025 року. Потенційний тиск на видатки через імпорт газу та компенсацію PSO буде врахований за допомогою коригувальника цільових показників бюджетного сальдо у залежності від результатів зазначеної вище оцінки та наявних обсягів фінансування, при тому що максимальна величина такого коригувальника буде обмежена сумою в 60 мільярдів гривень (приблизно 0,8 відсотка ВВП).

74. Потенційні заходи з реформування, як тільки дозволять умови, включають поступове додаткове підвищення тарифів (з урахуванням нової тарифної методології та соціальних міркувань), зовнішнє фінансування та прозору й виняткову пряму бюджетну підтримку ДП в енергетичному секторі за умови наявності бюджетних ресурсів. Після завершення війни порядок денний реформ в енергетичному секторі, серед іншого,

вимагатиме відновлення та посилення конкуренції на оптовому та роздрібному ринках газу. Крім того, забезпечення стійкості системи та зменшення квазіфіскальних зобов'язань вимагатиме поступового підвищення тарифів на газ та електроенергію до рівня відшкодування витрат з одночасним виділенням достатньої та адресно спрямованої підтримки для захисту вразливих домогосподарств. На основі пропозиції Міністерства енергетики та внеску зацікавлених сторін КМУ протягом 6 місяців з моменту завершення воєнного стану ухвалить Дорожню карту поступової лібералізації ринків газу та електроенергії з планом імплементації з чіткими часовими рамками на період після завершення воєнного стану. Дорожня карта базуватиметься на технічному аналізі фінансового стану сектору, у координації з Європейською Комісією. У найближчі місяці ми приймемо закон про об'єднання ринків, який суттєво прискорить інтеграцію енергетичного ринку України з ЄС.

75. Відповідно до наших зобов'язань перед ЄС та іншими міжнародними партнерами, ми забезпечимо незалежність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). НКРЕКП відіграє важливу роль в інтеграції українського енергетичного ринку з ЄС, щоб залучати необхідні ПІІ та просувати децентралізацію виробництва електроенергії, і таким чином допомогти зробити енергетичну систему більш стійкою до ракетних атак. Ми зобов'язуємося розробити систему підзвітності НКРЕКП, яка передбачатиме відображення в законодавстві регулярної зовнішньої оцінки системи управління та незалежності НКРЕКП. НКРЕКП буде звертатись з приводу такої оцінки до Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Перша така зовнішня оцінка НКРЕКП буде завершена, а її результати опубліковано до жовтня 2025 року (**структурний маяк, жовтень 2025 року**). Нарешті, ми забезпечимо, щоб НКРЕКП мала достатню кількість персоналу для виконання розширеного мандату, такого як впровадження REMIT відповідно до норм ЄС та підтримка планів органів влади щодо енергетичної децентралізації.

76. Ми вирішимо проблему заборгованості та простроченої заборгованості підприємств теплокомуненерго (ТКЕ) комплексно, як тільки тиск на бюджет, пов'язаний з війною, зменшиться, розробивши нову методологію розрахунку тарифів, з відображенням у них витрат. Ми виконали перевірку заборгованості та простроченої заборгованості ТКЕ, яка була проведена авторитетною аудиторською фірмою і допомогла з'ясувати обсяг заборгованості та фінансовий стан ТКЕ, в тому числі причини накопичення заборгованості.

I. Моніторинг програми

77. Моніторинг виконання Програми здійснюється шляхом щоквартальних переглядів за допомогою кількісних критеріїв ефективності, індикативних цілей та структурних маяків. Ми зобов'язуємося надавати експертам МВФ усі дані, необхідні для належного моніторингу програми, включаючи, як детально зазначено в Технічному меморандумі про взаєморозуміння (ТМВ), що додається. Повний графік переглядів наведено в супровідному Експертному звіті, а кількісні критерії детально описані в Таблиці 1. Програма також буде контролюватися за допомогою постійно діючого критерію виконання щодо

відсутності накопичення заборгованості за зовнішніми виплатами та стандартних постійно діючих критеріїв виконання. Структурні маяки, визначені в цьому МЕФП, узагальнені в Таблиці 2. Очікується, що восьмий, дев'ятий та десятий перегляди відбудуться відповідно 15 червня, 31 серпня та 30 листопада або пізніше, на основі кількісних критеріїв ефективності, відповідно станом на кінець березня 2025 року, кінець червня 2025 року та кінець вересня 2025 року та відповідних структурних маяків.

Таблиця 1. Україна: Кількісні та індикативні цільові показники
(кінець періоду; у млн грн, якщо не вказано інше)

	Грудень 2024					Березень 2025		Червень 2025		Вересень 2025		Грудень 2025		Березень 2026
	ККЕ	Коригувальник	Скорегований ККЕ	Факт	Статус	EBS/24/151	ККЕ	EBS/24/151	ККЕ	EBS/24/151	ККЕ	EBS/24/151	Ц	Ц
I. Кількісні критерії ефективності 1/ 2/														
Нижня межа касового первинного сальдо сектору державного управління, непов'язаного з обороною, без урахування грантів (- означає дефіцит) 2/	415 410	0	415 410	756 038	Виконано	254 800	254 800	547 200	547 200	752 400	752 400	822 000	822 000	117 800
Нижня межа податкових надходжень (без урахування єдиного соціального внеску)	2 042 250	0	2 042 250	2 101 877	Виконано	485 000	485 000	1 019 600	1 019 600	1 622 200	1 622 200	2 491 045	2 491 045	599 000
Верхня межа обсягу гарантованого державою боргу	47 900	13 718	61 618	46 799	Виконано	62 860	62 860	64 357	64 357	64 357	64 357	64 357	64 357	68 000
Нижня межа чистих міжнародних резервів (млн дол. США) 3/	26 300	-4 435	26 095	28 228	Виконано	23 800	27 200	24 800	27 700	23 000	24 000	23 000	42 000	37 300
II. Індикативні цілі 1/ 2/														
Нижня межа загального касового сальдо сектору державного управління без урахування грантів (- означає дефіцит)	-1 801 685	0	-1 801 685	-1 611 539	Виконано	-342 100	-410 500	-718 400	-821 000	-1 146 900	-1 248 600	-1 710 400	-1 710 400	-340 000
Верхня межа обсягів заборгованості сектору державного управління	1 800	0	1 800	1 354	Виконано	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Нижня межа соціальних витрат	537 800	0	537 800	601 388	Виконано	132 000	132 000	271 200	271 200	414 000	414 000	560 900	560 900	160 000
Верхня межа обсягів запозичень сектору державного управління у НБУ 4/ 5/	0	0	0	-49	Виконано	-984	-984	-4 100	-4 100	-1 500	-1 500	-6 500	-6 500	-2 500
III. Постійно діючі критерії виконання 1/ 2/														
Верхня межа накопичення сектором загальнодержавного управління нової заборгованості з виплати зовнішнього боргу	0	0	0	0	Виконано	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV. Статті Меморандуму														
Зовнішнє проектне фінансування (млн дол. США)	1 496	1 564	...	191	378	572	1 133	1 144	2 266	1 906	3 776	250
Зовнішнє фінансування бюджету (млн дол. США) 6/	35 367	36 390	...	9 105	12 198	19 282	25 011	27 280	34 336	35 813	54 488	2 923
Гранти для підтримки бюджету (млн дол. США)	10 012	10 033	...	429	429	965	967	1 286	1 288	1 608	1 610	161
Кредити для підтримки бюджету (млн дол. США) 6/	25 355	26 357	...	8 677	11 770	18 318	24 044	25 994	33 047	34 206	52 878	2 762
Відсоткові платежі	429 820	305 011	...	86 200	86 200	244 600	244 600	366 100	366 100	488 800	488 800	107 773

Перерахування Урядові прибутку НБУ	38 000	38 643	...	0	0	63 900	63 900	63 900	63 900	63 900	63 900	0
Державні облигації для цілей докапіталізації банків та фінансування ФГВФО	0	0	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Загальна сума надходжень від продажу конфіскованих активів та переказу з банківських рахунків росії	23 743	16 953	...	0	4 000	0	6 000	0	8 000	0	9 935	0
Витрати на придбання газу, Компенсація ПСО та трансферти Оператору ГТС	60 000	0	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Касове сальдо загальнодержавного сектора, без грантів бюджетної підтримки, казначейські звіти за поточним обмінним курсом (- означає дефіцит, у млрд грн)	-1 850,4	-1 320,7	...	-342,1	-410,5	-718,4	-821,0	-1 146,0	-1 248,6	-1 710,4	-1 710,4	-340,0

Джерела: Органи державної влади України; оцінки та прогнози фахівців МВФ.

1/ Визначення і коригувальники вказано в Технічному меморандумі про взаєморозуміння (ТМВ).

2/ Цілі та прогнози на 2024, 2025 роки вказані наростаючим підсумком з 1 січня 2024, 2025 року відповідно.

3/ Розраховано з використанням програмних облікових обмінних курсів, визначених у ТМВ.

4/ З кінця минулого кварталу.

5/ На грудень 2024 року і далі, розраховано з використанням прогнозованих погашень ОВДП станом на 10 вересня 2024 року.

6/ Не включає потенційні виплати МВФ в рамках EFF.

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
1	Набуття чинності законом про внесення другого пакету змін до бюджету на 2023 рік	Фіскальний	Кінець квітня 2023 р	Виконано
2	Внесення до ВРУ законопроєкту щодо відновлення дії та посилення Статті 52 Бюджетного кодексу, щоб обмежити внесення спонтанних змін до закону про бюджет	Фіскальний	Кінець травня 2023 р.	Виконано
3	Підготовка плану дій, в тому числі для усунення недоліків, виявлених під час опитування платників податків, щодо сприйняття служб, як внесок у дорожню карту Національної стратегії доходів	Фіскальний	Кінець травня 2023 р.	Виконано
4	Внесення на розгляд Верховної Ради проєкту закону, який відновить дію статей Бюджетного кодексу, що встановлюють обмеження на надання державних гарантій з чіткими критеріями надання таких гарантій (у тому числі для пріоритетних секторів)	Фіскальний	Кінець травня 2023 р.	Виконано
5	Внести зміни до Бюджетного кодексу та відповідної нормативно-правової бази з метою підвищення прозорості та підзвітності спеціальних рахунків і консолідації їх на рівні сектору загальнодержавного управління як спеціального фонду Державного бюджету	Фіскальний	Кінець травня 2023 р.	Виконано
6	Підготовка стратегії, переходу до більш гнучкого режиму обмінного курсу, пом'якшення валютного контролю і повернення до таргетування інфляції, що базується на виконанні конкретних передумов	Монетарна і валютно-курсова політика	Кінець червня 2023 р.	Виконано
7	Прийняття законопроєкту про податкову політику та адміністрування податків, підготованого у рамках МПЗР	Фіскальний	Кінець липня 2023 р.	Не виконано (виконано із затримкою)
8	Передача пакету акцій Оператора ГТС безпосередньо Міністерству енергетики та прийняття нового статуту	Енергетика/ Корпоративне управління	Кінець липня 2023 р.	Не виконано (виконано із затримкою)
9	Набуття чинності законом, що відновить подання декларацій посадовими особами, які прямо не задіяні у мобілізації та воєнних діях, та відновлення функції НАЗК з перевірки та верифікації декларацій	Урядування/ Протидія корупції	Кінець липня 2023 р.	Не виконано (виконано із затримкою)
10	Введення в дію статей Бюджетного кодексу, які дозволять підготовку середньострокового бюджетного планування, розробку боргової стратегії, а також обмеження ризиків за державними гарантіями	Фіскальний	Кінець вересня 2023 р.	Виконано
11	Представлення у бюджетній декларації на 2024 рік прогнозів за основними категоріями доходів і видатків та джерел фінансування дефіциту на 2025–2026 роки, а також звіту про фіскальні ризики, що включатиме	Фіскальний	Кінець вересня 2023 р.	Виконано

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
	детальну інформацію про державні підприємства енергетичної сфери та критичної інфраструктури			
12	Внесення змін до Закону про ПВК/ПФТ з метою відновлення зобов'язань фінансових установ щодо запровадження посиленних заходів належної перевірки політично значущих осіб, що співвідноситься з ризик-орієнтованим підходом, який відповідає стандартам FATF	Урядування/ Протидія корупції	Кінець вересня 2023 р	Не виконано (виконано із затримкою)
13	Посилення управління та нагляду за банками шляхом: (i) відокремлення підрозділу, що займається пов'язаними особами, від підрозділу банківського нагляду, (ii) впровадження «наглядових панелей», як консультаційного органу Комітету з питань нагляду, та (iii) відновлення планових виїзних перевірок банківських та небанківських установ, залишивши на розсуд НБУ питання, пов'язані з безпекою персоналу	Фінансовий сектор	Кінець вересня 2023 р	Виконано
14	Підготовка Мінфіном разом з ДПСУ та ДМСУ планів дій, що включатимуть короткострокові та середньострокові заходи, що охоплюють ключові сфери реформ визначені майбутньою діагностикою, які будуть інтегровані в загальну Національну стратегію доходів (НСД)	Фіскальний	Кінець жовтня 2023 р.	Виконано
15	Оновлення та публікація Середньострокової стратегії управління державним боргом з метою її узгодження із цілями програми	Фіскальний	Кінець жовтня 2023 р.	Виконано
16	Спрощення системи декларування активів через прив'язки до інших баз даних та реєстрів відповідно до юридичних зобов'язань публічних службовців подавати правдиві та своєчасні декларації	Урядування/ Протидія корупції	Кінець жовтня 2023 р	Виконано
17	Відбір та призначення Наглядової ради для ОГТСУ	Енергетика/ Корпоративне управління	Кінець жовтня 2023 р	Виконано
18	Перегляд поточних процедур управління державними інвестиціями (УДІ) та розробка дорожньої карти заходів з тим, щоб (i) до всіх державних інвестиційних проєктів застосовувалися уніфіковані підходи УДІ, у тому числі до проєктів ДПП; інвестиційні проєкти відбиралися на конкурсній основі з прозорими критеріями відбору та відповідали середньостроковому бюджету; (iii) посилені повноваження були надані Мінфіну, включаючи чітку роль контролю на різних етапах циклу інвестиційного проєкту	Фіскальний	Кінець грудня 2023 р.	Виконано
19	Ухвалити Національну стратегію доходів	Фіскальний	Кінець грудня 2023 р.	Виконано

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
20	Ухвалити законодавство для посилення інституційної автономії та ефективності САП шляхом виділення її в окрему юридичну особу, зокрема, щодо процедур відбору, спроможності регулювати організаційну діяльність, механізмів дисциплінарної відповідальності та підзвітності, а також автономії відповідно до Кримінального процесуального кодексу	Урядування/ Протидія корупції	Кінець грудня 2023 р.	Виконано
21	На основі висновків робочої групи, яка працює над заходами щодо мобілізації надходжень підготувати заходи (податкові та неподаткові), для мобілізації доходів у розмірі щонайменше 0.5 % ВВП для включення до бюджету 2024 року	Фіскальний	Кінець лютого 2024 р.	Виконано
22	Розробка концептуальної записки щодо програми 5-7-9 з пропозиціями націлити її на малі та середні підприємства, поступово відмовляючись від участі великих компаній, посилити моніторинг та підтримувати адекватні захисні механізми	Фіскальний	Кінець березня 2024 р.	Виконано
23	Внести зміни до процесуального кодексу з метою раціоналізації справ або питань, які мають розглядатися в першій інстанції одним антикорупційним суддею або колегією у складі трьох антикорупційних суддів.	Урядування/ Протидія корупції	Кінець квітня 2024 р.	Не виконано (виконано із затримкою)
24	Прийняти новий закон про БЕБ з чітким мандатом та обсягом слідчих повноважень, що відповідає передовому досвіду, зосередивши увагу на основних економічних злочинах та забезпечивши правову базу для діяльності БЕБ у питаннях добору керівництва та персоналу. Закон враховуватиме існуюче розмежування між слідчими повноваженнями БЕБ та НАБУ	Фіскальний	Кінець червня 2024 р.	Виконано
25	Розробити методологію оцінки ефективності податкових пільг, включаючи їхню вартість для бюджету, для того, щоб мати єдиний підхід до реформи	Фіскальний	Кінець вересня 2024 р.	Виконано
26	Визначити основні публічні компанії, які серйозно постраждали від війни, та підготувати аналіз потенційних фіскальних та квазіфіскальних витрат	Фіскальний	Кінець вересня 2024 р.	Виконано
27	Ухвалити зміни до Митного кодексу відповідно до найкращих міжнародних практик.	Фіскальний	Кінець жовтня 2024 р.	Виконано
28	За технічної допомоги МВФ провести діагностичний аналіз довоєнної політики та практики середньострокового бюджетного планування порівняно з найкращими практиками	Фіскальний	Кінець жовтня 2024 р.	Виконано

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
29	НБУ оцінити ключові фінансові та операційні ризики для фінансової стабільності за різних несприятливих сценаріїв розвитку подій та підготувати плани дій на випадок непередбачуваних ситуацій.	Фінансовий сектор	Кінець жовтня 2024 р.	Виконано
30	Проаналізувати заборгованість та оцінити фінансовий стан підприємств централізованого теплопостачання (ТКЕ) за допомогою камерального аналізу, проведеного авторитетною аудиторською фірмою, в тому числі шляхом розмежування заборгованості до та після лютого 2022 року	Енергетика	Кінець жовтня 2024 р.	Виконано
31	Розробити політику управління державною власністю у державних підприємствах, політику дивідендів і стратегію приватизації	Корпоративне управління в ДП	Кінець жовтня 2024 р.	Виконано
32	На основі результатів дорожньої карти з розробки процедур УДІ прийняти урядову постанову з планом дій та графіком виконання, яка забезпечить чіткий зв'язок між середньостроковим бюджетним плануванням і капітальними видатками, включно з пріоритетами відбудови, із чітким зазначенням контролюючої ролі Мінфіну	Фіскальний	Кінець грудня 2024 р.	Виконано
33	Внести зміни до законодавства щодо реформування Рахункової палати України (вищого органу фінансового контролю), в тому числі шляхом запровадження вирішального голосу незалежних експертів з міжнародним досвідом для перевірки нових членів, встановлення мінімум 11 членів, розширення обсягу її аудиторських функцій, а також кроків для забезпечення фінансової незалежності РПУ відповідно до міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю.	Урядування/ Протидія корупції	Кінець грудня 2024 р.	Виконано
34	Для забезпечення функціональної незалежності НКРЕКП ухвалити зміни до закону №3354-IX, які звільнять регуляторні рішення НКРЕКП від процедури державної реєстрації, відповідно до 179 МЕФП.	Енергетика	Кінець грудня 2024 р.	Виконано
35	Завершити формування повного складу наглядової ради Укренерго (7 членів), більшість у якій складатимуть незалежні члени	Енергетика	Кінець грудня 2024 р.	Виконано
36	ФГВФО, Мінфін та НБУ підготують концепцію оздоровлення банків у консультаціях з фахівцями МВФ.	Фінансовий сектор	Кінець грудня 2024 р.	Виконано
37	Впровадити методологію оцінки наглядових ризиків для визначення пріоритетів наглядової діяльності.	Фінансовий сектор	Кінець грудня 2024 р.	Виконано

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
38	Ухвалити закон про створення нового суду, який розглядатиме адміністративні справи проти національних державних органів (наприклад, НБУ, НАБУ, НАЗК) суддями, які пройшли належну перевірку на професійну компетентність та добросовісність	Урядування/ Протидія корупції	Кінець грудня 2024 р.	Не виконано
39	Ухвалити зміни до Бюджетного кодексу відповідно до Дії 1 Плану дій УПІ від червня 2024 року.	Фіскальний	Кінець січня 2025 р.	Виконано
40	КМУ затвердити методологічну базу, що лежить в основі процесу УПІ, як зазначено в 136 МЕФП.	Фіскальний	Кінець лютого 2025 р.	
41	Подати до Парламенту законодавчі зміни для запровадження вимог податкової звітності для операторів цифрових платформ	Фіскальний	Кінець квітня 2025 р.	
42	Призначити постійного керівника ДМС.	Фіскальний	Кінець червня 2025 р.	
43	Подати вчасно Бюджетну декларацію на 2026-2028 рр. відповідно до параметрів програми.	Фіскальний	Кінець червня 2025 р.	
44	Призначити нового керівника БЕБ на основі процесу відбору.	Фіскальний	Кінець липня 2025 р.	Не виконано (перенесено з кінця лютого 2025)
45	Мінфін разом з ДПС та ДМС розробить операційний план реалізації оновленої ІТ-стратегії, яку буде ухвалено для підтримки цифрової трансформації, необхідної для цифрової трансформації НСД.	Фіскальний	Кінець вересня 2025 р.	
46	Ухвалення секторальних стратегій відповідно до нових підходів до УПІ.	Фіскальний	Кінець грудня 2025 р.	
47	Всі системні банки з мажоритарною державною власністю відноситимуться до сфери відповідальності Мінфіну, а будь-які несистемні банки, що перейдуть у державну власність, не будуть докапіталізовані за рахунок бюджетних ресурсів і будуть передані ФГВФО для врегулювання у разі порушення пруденційних вимог	Фінансовий сектор	Постійно	
48	Підготувати комплексну операційну стратегію для НКЦПФР, в тому числі ініціювати проведення незалежної оцінки відповідності та належної перевірки.	Фінансовий сектор	Кінець січня 2025	Не виконано

Таблиця 2. Україна: Структурні маяки та попередній захід (модифіковані/нові СМ – жирним шрифтом; синім позначено новий термін виконання)

	Структурний маяк	Сектор	Термін виконання	Статус виконання
49	Завершити незалежну перевірку на відповідність вимогам щодо бездоганної репутації та професійної придатності в НКЦПФР.	Фінансовий сектор	Кінець червня 2025	
50	Підготувати та подати до парламенту законопроект про ризик критично важливих третіх сторін у фінансовому секторі.	Фінансовий сектор	Кінець вересня 2025	Перенесено з кінця травня 2025
51	Внести зміни до Кримінального процесуального кодексу, які дозволять Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі керувати запитами про екстрадицію та взаємну правову допомогу, а також раціоналізувати наслідки спливу строків досудового розслідування (у тому числі у справах про корупцію) відповідно до підпункту 1 164 МЄФП.	Урядування/ Протидія корупції	Кінець липня 2025 р.	Не виконано <i>(Перенесено з кінця грудня 2024 року)</i>
52	Опублікувати звіт за результатами зовнішнього аудиту ефективності Національного антикорупційного бюро України за участю трьох незалежних експертів з міжнародним досвідом	Урядування/ Протидія корупції	Кінець липня 2025 р.	Не виконано <i>(Перенесено з кінця грудня 2024 року)</i>
53	Переглянути процес відбору та призначення членів наглядових рад державних підприємств та прийняти відповідні зміни до підзаконних актів КМУ, відповідно до підпункту 3 171 МЄФП.	Корпоративне управління в ДП	Кінець серпня 2025 р.	
54	Завершити та опублікувати зовнішню оцінку НКРЕКП, проведену Секретаріатом Енергетичного Співтовариства (за запитом)	Енергетика	Кінець жовтня 2025 р.	
55	Увести в дію Закон №11090 про акцизи на тютюн.	Фіскальний	Попередній захід	